

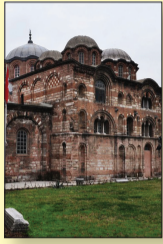
CREDINȚA STRĂBUNĂ

REVISTĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A ALBA IULIEI ♦ Anul XXVIII ♦ Nr. 11 (392) ♦ NOIEMBRIE 2018

◆ Plimbare prin Bizanț (III) Biserica „Pamakaristos”

Cu vedere spre Cornul de Aur, biserica Pamakaristos se înscrie între splendorile bizantine ale epocii Comnenilor. Puțin vizitată, se uită prea ușor de această comoară bizantină.

» Pagina 4

◆ Luminăția sau Ziua morților, la români

Fie că este vorba de mediul rural sau de mediul urban, cei care sunt în viață își aduc aminte, în anumite perioade din timpul anului, de cei dragi ai lor care au trecut pe tărâmul veșniciei.

» Pagina 5

◆ Din viața eparhiei

- ↳ Eveniment cultural de excepție, în municipiul Reghin
- ↳ Încheierea cursurilor pentru cântăreți bisericești, în Eparhia Alba Iuliei
- ↳ Pelerinaj studențesc, la mănăstirile de pe Valea Jiului
- ↳ Lansări de carte, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia

Paginile 2-3

◆ Varia

- ↳ Sfințenia în viața creștinului
- ↳ În Sierra Leone va fi construită o școală primară cu specific ortodox
- ↳ Ocrotitorul României este Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, care a propovăduit Evanghelia în Scythia Minor

Pagina 7

Conferințele preoțești de toamnă din Arhiepiscopia Alba Iuliei, prilejuri de celebrare solemnă a Centenarului Marii Uniri

Anul Centenar al Marii Uniri de la 1918 ne-a oferit tuturor fericitul prilej de a reflecta asupra identității noastre etnice și a valorilor spirituale ale neamului românesc. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de a declara anul 2018 ca *An omagial al unității de credință și de neam* și *An comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918* a trasat cadrul general de organizare a unor ample manifestări liturgice, socio-culturale și mediatice dedicate acestui an simbolic pentru națiunea română. Arhiepiscopia Alba Iuliei, prin toate sectoarele administrației eparhiale, prin școlile teologice, prin subunitățile de cult din teritoriu și prin asociațiile ortodoxe, a realizat numeroase proiecte și activități încadrate în tematica Anului omagial și a Anului comemorativ.

Un prilej solemn și festiv de a sărbători Centenarul unirii tuturor românilor și de a aduce omagiul cuvenit iluștrilor și bravilor noștri înaintași a fost constituit de organizarea conferințelor preoțești de toamnă. Cu binecuvântarea Înaltpreașfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, conferințele pastoral-misionare din Eparhia noastră s-au desfășurat sub genericul „Contribuția slujitorilor Bisericii la realiza-

rea Marii Uniri. Conștiință și responsabilitate”. Într-o frumoasă atmosferă de sărbătoare și de comuniune, toți preoții din parohiile protopopiatelor Alba Iulia, Aiud, Blaj, Sebeș și Câmpeni s-au întrunit la Alba Iulia, în 5 noiembrie, iar preoții din parohiile protopopiatelor Târgu-Mureș, Reghin, Sighișoara, Luduș și Târnăveni s-au întrunit la Târgu-Mureș, în 12 noiembrie.

Cele două ședințe solemne au debutat cu slujba de *Te-Deum*, oficiată de către Chiriarhul nostru, Părintele Arhiepiscop Irineu, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. După momentele de rugăciune din bisericile-simbol ale Eparhiei, Catedrala *Reîntregirii* din Alba Iulia și Catedrala Mare din Târgu-Mureș, clericii s-au adunat în sala caselor de

cultură din cele două municipii, unde au fost susținute referatele despre rolul Bisericii strămoșești în realizarea Marii Uniri. În continuare, a urmat un program folcloric-patriotic, susținut de coralele preoțești și de cunoscuți interpreți de muzică populară din cele două județe ale Arhiepiscopiei Alba Iuliei.

În cadrul conferințelor, Arhipăstorul nostru a rostit o cuvântare intitulată „Slujind Biserica Neamului cu responsabilitate și patriotism”. Adresându-se preoților prezenți, Înaltpreașfinția Sa a spus: „Noi, toți românii, avem datoria sfântă să păstrăm și să multiplicăm zestrea noastră spirituală și materială și să lucrăm cu hărnicie pentru a lăsa generațiilor viitoare o țară unită, stăpână pe pământul său, educată, prosperă și cu identitate proprie românească. Pentru apărarea independenței și suveranității patriei, a granițelor sale și pentru întărirea unității de cuget și de simțire a neamului românesc, se cer credință tare în Dumnezeu și iubire jertfelnică pentru glia străbună, virtuți care i-au împodobit pe vrednicii noștri înaintași”.

Pr. Oliviu Botoi

Cuvântul ierarhului

Transilvania, vatră străveche de permanentă viețuire a poporului român

Continuitatea și permanența românilor în spațiul transilvan s-a născut ca problemă în secolul al XVIII-lea, când românii din Transilvania, care alcătuiau majoritatea populației acestei provincii istorice, au cerut egalitatea în drepturi cu ceilalți naționalități. Acestora li s-a răspuns atunci că nu pot fi egali cu ceilalți locuitori, deoarece au venit mai târziu în țară, din care pricină au fost considerați „tolerați”. Însă împăratul habsburg Iosif al II-lea (†1790) nu se sfia să recunoască: „Românii sunt, fără îndoială, cei mai vechi și mai numeroși locuitori ai Transilvaniei”. Expansiunea ungarilor spre acest străvechi pământ românesc este cu mult ulterioară cuceririi Panoniei, abia în a doua jumătate a secolului al X-lea. Acțiunea s-a desfășurat pe etape și s-a întins pe durata a trei secole, dând naștere la lupte aprige, purtate de poporul român împotriva noilor năvălitori. Aceste lupte sunt amintite de vechile cronicile maghiare, precum *Gesta Hungarorum* a notarului regelui Bela și *Chronicom Hungaricum* a lui Simon de Kesa.

La pătrunderea ungarilor în spațiul dintre Tisa și Dunăre, în Transilvania existau voievodatele lui Menumorut, Glad și Gelu, formațiuni statale bine organizate. La eroismul lui Gelu, care moare pe câmpul de luptă pentru apărarea pământului strămoșesc, se

adaugă declarația ducelui Menumorut făcută trimișilor lui Arpad, veniți să-i ceară pământ. Iată conținutul ei: „Spuneți lui Arpad, ducele Ungariei, domnului vostru: Datori suntem ca unui prieten altui prieten, cu toate ce-i sunt necesare fiindcă e om străin și duce lipsă de multe. Însă teritoriul pe care l-a cerut bunăvoinței noastre, nu i-l vom ceda niciodată, câtă vreme vom fi în viață. Nici cu mila, nici cu sila nu-i cedăm din pământul nostru, nici măcar cât un deget”. Referindu-se la continuitatea românilor în acest spațiu, istoricul de obârșie suedeză, Johannes Erik Thunmann, scria în 1774: „Nu se poate admite ca împăratul Aurelian să fi strămutat peste Dunăre pe toți locuitorii Daciei... Năvălirea ungarilor la anul 896 (n.n. în Câmpia panonică) i-a găsit în Transilvania”.

Constituie într-un stat, în secolul al XI-lea, triburile maghiare trec la o acțiune organizată de pătrundere și cucerire a Transilvaniei. Pentru a sparge omogenitatea blocului etnic românesc și a crea o „frontieră” etnică între voievodatul transilvan și statele românești de peste Carpați, feudalitatea regală maghiară a populat diferite zone din sudul și estul Transilvaniei cu secui, sași, șvabi și cavaleri teutoni care, alături de cuceritori, s-au bucurat de numeroase avantaje. În pofida acestor măsuri, caracterul românesc al Transilvaniei n-a putut

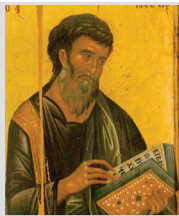
fi anihilat, poporul român neputând fi dislocat din vatra lui. Istoricul maghiar Jozsef Kemény susținea că până la anul 1200 maghiarii nu cuceriseră încă Transilvania, aceasta aparținând românilor.

Documentele vremii, inclusiv cele ale regilor unguri, pomenesc de o „terra blacorum” (o „țară românească”) pe întreg teritoriul transilvan, ceea ce atestă individualitatea Transilvaniei, care și-a păstrat forma autohtonă de organizare: voievodatul, comun și celorlalte două țări românești. Astfel, Ungaria și Transilvania erau entități diferite, fiecare cu organizarea și structura sa, cu propria orientare economică și politică. În secolele următoare, clasa privilegiată – unguri și coloniști – a declanșat o adevărată strategie de reprimare a românilor, pe toate planurile, poporul român fiind „tolerat” pe propriul său pământ pe care-l deținea din timpuri imemorabile. Totuși, Transilvania a continuat să-și păstreze ființa și statutul de voievodat cu tradițiile și legile sale proprii. Când Ungaria a fost transformată în pașalâc (1541), voievodatul românesc al Transilvaniei și-a continuat existența autonomă sub suzeranitatea Porții Otomane. Chiar în acest secol, al XVI-lea, vechimea și continuitatea românilor ardeleni este afirmată de către generalul Castaldo, comandantul trupelor austriece din Transilvania.

După unirea, de scurtă durată, a românilor din Transilvania cu românii „de o limbă și de o lege” din Muntenia și Moldova, sub sceptrul lui Mihai Viteazul, visul lor de reîntregire a neamului nu s-a spulberat, ei strigând, la Blaj, în 1848: „Vrem să ne unim cu Țara!”. În timpul dualismului austro-ungar (1867-1918), românii ardeleni majoritari au făcut mare efort să-și păstreze identitatea etnică, graiul, cultura și obiceiurile în fața politicii de deznaționalizare. Ei s-au bucurat de sprijinul fraților de peste munți care erau convingeți că „România nu poate fi întreagă fără Ardeal”, cum declara Nicolae Titulescu, în 1915. Lupta seculară pentru libertate și unitate națională s-a încununat prin Marea Unire de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Atunci s-a împlinit dreptatea istorică a poporului român autohton și statornic în vatra sa dintotdeauna. Zăbind în fața fantasmagoriilor și elucubrațiilor fanteziilor sovine, afirmăm cu îndreptățire că teza de continuității și cea a autohtoniei (adică a descendenței din geto-daci) nu este numai un produs național românesc. Această teză a fost exprimată hotărât în secolele XVIII și XIX de către o strălucită pleiadă de cărturari europeni.

† IRINEU
Arhiepiscop al Alba Iuliei

Sinaxarul lunii Noiembrie

Sfântul Apostol și Evanghelist Matei

Biserica Ortodoxă îl cinstește în data de 16 noiembrie pe Sfântul Apostol și Evanghelist Matei, autorul primei Evanghelii, care l-a propovăduit pe Hristos în Ierusalim, Macedonia, Asia și Etiopia.

A fost fiul lui Alfeu, care nu trebuie confundat cu celălalt Alfeu sau Cleopa, menționat în Sfânta Scriptură, tatăl lui Iacob cel mic. Înainte de a fi chemat la apostolat se numea Levi și era vameș. Singura sa mențiune cu privire la sine în propria Evanghelie o găsim în capitolul al IX-lea: „Și plecând Iisus de acolo, a văzut un om care ședea la vamă, cu numele Matei, și i-a zis acestuia: Vino după Mine. Și sculându-se, a mers după El” (Mt. 9, 9). Așadar, observăm că Sfântul Apostol și Evanghelist Matei, înainte de botez, era vameș în zona Mării Galileii. El încasa taxa cuvenită stăpânitorului roman de la negustorii care traversau Lacul Ghenizaretului.

Vameșul Matei, numit și Levi, era o persoană înstărită, asemănându-se cu Zaheu, care, de asemenea, dispunea de o situație materială bună. După înălțarea la cer a Mântuitorului Hristos, Sfântul Matei a rămas

la Ierusalim 15 ani, propovăduind Evanghelia conaționalilor săi. Sfântul Irineu arată că după aceea s-a dus în Macedonia, apoi în Asia și, în cele din urmă, în Etiopia, unde a propovăduit creștinismul.

În cele din urmă, a venit la locul muceniciei sale, în mijlocul unui trib de canibali din cetatea Mirmenei. Trebuie să menționăm că este vorba de canibali ritualici, oameni care obișnuiau să se hrănească din carnea semenilor doar în cadrul unor anumite sărbătoriri. În această cetate, a adus la creștinism câteva suflete, a hirotonit un episcop, pe nume Platon, și a zidit o biserică, după care s-a retras într-un munte din apropiere. Sfântul Apostol Matei a suferit moarte martirică, fiind ars pe rug de către păgâni.

Deși cunoaștem faptul că Sfântul Matei a scris mai întâi Evanghelia în limba aramaică, acest text inițial nu ni s-a păstrat. Dar el a rescris Sfânta Evanghelie, de data aceasta în greacă. Acest amănunt are o deosebită importanță, întrucât înțelegem că Evanghelia se adresa tuturor neamurilor, nu doar iudeilor. Evanghelia se deschidea, prin urmare, lumii întregi.

Încheierea cursurilor pentru cântăreți bisericești, în Eparhia Alba Iuliei

În perioada aprilie-noiembrie 2018, pe parcursul a 16 săptămâni, în Eparhia Alba Iuliei s-au desfășurat cursurile de asimilare pentru cântăreți bisericești. În cadrul acestora, participanții s-au perfecționat pe trei discipline: *Muzică bisericească*, *Tipic bisericesc* și *Catehism ortodox*, sub îndrumarea și supravegherea părinților profesori delegați din partea Centru-

lui eparhial: diac. lect. univ. dr. Dragoș Șuşman și diac. asist. univ. dr. Răzvan Brudiu, cadre didactice la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, pr. prof. dr. Claudiu Chiorean, Inspector de Religie în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Mureș, pr. prof. dr. Eugen Pinte, pr. prof. dr. Florin Botezan și pr. prof. dr. Nicolae Topircean, profesori în cadrul Seminarului

Teologic Ortodox „Sfântul Simion Ștefan” din Alba Iulia.

În zilele de 10 și 17 noiembrie a.c. în municipiul Târgu-Mureș, respectiv în municipiul Alba Iulia, au avut loc festivitățile de încheiere ale acestor cursuri, organizate de către Arhiepiscopia Ortodoxă a Alba Iuliei, în cele două județe ale eparhiei. Cu aceste prilejuri, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, a fost prezent în localitățile reședință de județ. În cadrul acestor ceremonii, Arhiepiscopul Alba Iuliei a acordat fiecărui cursant un certificat de absolvire, după care a adresat un cuvânt ziditor de suflet celor prezenți. Totodată, Ierarhul nostru i-a felicitat pe toți absolvenții pentru râvna de care au dat dovadă în slujirea lui Dumnezeu și a semenilor, prin cântarea la strună.

Ioana Popa

Eveniment cultural de excepție, în municipiul Reghin

Duminică, 11 noiembrie a.c., cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, a avut loc, în biserica „Înălțarea Domnului” din municipiul Reghin, evenimentul cultural intitulat *Centenarul unirii tuturor românilor*. Organizatorul evenimentului a fost domnul dr. Florin Bengean, istoric și teolog. Deschiderea manifestării a debutat cu slujba Vecerniei, începând cu ora 17.00, oficiată de un sobor de preoți, în frunte cu părințele protopop Valentin Vârva.

În continuare, a avut loc conferința domnului Florin Bengean, intitulată „Biserica Ortodoxă Română și Marea Unire”. La începutul expunerii, a fost subliniată importanța zilei de 11 noiembrie a acestui an, dată în care s-au împlinit 100 de ani de la sfârșitul Primului Război Mondial, reliefându-se, totodată, importanța Bisericii Ortodoxe pe parcursul istoriei.

Rolul național-patriotic al Bisericii a fost amplu prezentat,

evidențiindu-se implicarea clerului în toate evenimentele istorice care au avut drept scop emanciparea, dezvoltarea, independența și unirea tuturor românilor. Astfel, au fost creionate următoarele evenimente istorice: Revoluția lui Tudor Vladimirescu din anul 1821, Revoluția pașoptistă din anul 1848 (numită la nivel european „primăvara popoarelor”), Unirea Principatelor Române din anul 1859, Războiul de Independență din anul 1877, Memorandumul din Transilvania datat în anul 1892, Primul Război Mondial desfășurat între anii 1914-1918 și, în mod special, Marea Unire de la 1 Decembrie 1918.

Încoronarea evenimentului a constat în lansarea a două cărți ale domnului Florin Bengean: *Credința și Unire și Istorie și ecleziologie*. Volumele au fost prezentate de către domnul Nicolae Băciuș, Coordonatorul Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, care l-a descris pe autor drept „cel mai

harnic istoric mureșean”, care, prin activitatea sa, reprezintă un veritabil publicist de prestigiu.

Moderatorul evenimentului, părintele protopop Valentin Vârva, a dat cuvântul, în continuare, câtorva invitați, dintre care amintim pe părintele Teodor Beldean și pe părintele Nicolae Șincan. Cei doi vrednici slujitori ai Bisericii lui Hristos au subliniat evoluția intelectuală a domnului Florin Bengean, precum și implicarea sa în viața culturală mureșeană. Evenimentul de față, dedicat Centenarului Marii Uniri, s-a încheiat printr-un concert solemn, susținut de către Corul „Eclesia” al preoților din protopopiatul Reghin, dirijat de către părintele Vasile Farcaș, care, prin cântecele religioase și patriotice intonate, a înălțat inimile tuturor celor prezenți la această manifestare culturală deosebită, organizată în municipiul de pe Valea Mureșului.

Pr. Cosmin Maftci

Pelerinaj studentesc, la mănăstirile de pe Valea Jiului

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, un grup de studenți ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia a organizat un pelerinaj, sâmbătă, 10 noiembrie a.c., în cadrul căruia au fost vizitate mai multe obiective din județul Gorj. Însoțiți de duhovnicul Facultății, părintele Cristian Rațiu, aceștia au poposit, în primul rând, la Mănăstirea Lainici, cea supranumită „Mireasa din defileul Jiului”, unde s-au închinat moaștelor Sfântului Irodion. Vechimea Sfintei Mănăstiri Lainici se pierde în negura vremii, necunoscându-se oficial și is-

toric începuturile sale. După tradiție, Sfântul Nicodim, un călugăr venit tocmai din ținuturile macedonene, devenind marele ctitor de locașuri sfinte din țară, ar fi construit un schit din lemn aici, la Lainici.

Cel de-al doilea obiectiv vizitat în cadrul pelerinajului a fost Mănăstirea Tismana, unde se află moaștele Sfântului Nicodim. Mănăstirea Tismana este cea mai veche și mai măreață dintre mănăstirile de peste Olt, cum a numit-o Grigore Alexandrescu. Aici, studenții pelerini au participat la Sfânta Liturghie săvârșită de un sobor de preoți, după care au vizitat muzeul mănăstirii, care adăpostește o colecție

de pictură murală, icoane pictate pe lemn, diverse obiecte de cult, cărți vechi, veșminte și uși vechi ale mănăstirii, realizate în 1782.

Nu în ultimul rând, trebuie amintit faptul că excursia s-a încheiat cu vizitarea orașului Târgu Jiu, în special a operelor de artă ale marelui sculptor român aflate aici. Ansamblul sculptural Constantin Brâncuși din localitate, cunoscut și sub numele de Ansamblul monumental „Calea Eroilor” de la Târgu Jiu, reprezintă un omagiu adus eroilor căzuți în timpul Primului Război Mondial. Cele patru componente sculpturale – Masa tăcerii, Aleea scaunelor, Poarta sărutului și Coloana fără sfârșit – sunt dispuse pe aceeași axă, orientată de la apus spre răsărit, cu o lungime de 1275 m.

A fost o zi plăcută, marcată de o încărcătură duhovnicească aparte. Astfel de acțiuni sunt binevenite, studenții având posibilitatea de a învăța lucruri noi și de a ieși din rutina zilnică.

Vasile Căpîlnean

TRADIȚII ROMÂNEȘTI ÎN LUNA NOIEMBRIE

» continuare în pag. 5

Luminația sau Ziua morților, la români

Credința în nemurirea sufletului, dar și încrederea în supraviețuirea lui după despărțirea de trupul material, este un fenomen universal ce se regăsește la mai toate popoarele și religiile lumii, din cele mai vechi timpuri și până astăzi. Pe acest fundament s-a dezvoltat pretutindeni un *cult al morților*, indiferent de religie și de cultură, care are ca scop „ușurarea situației din lumea de dincolo” pentru cei dragi care au trecut în veșnicie (Ene Braniște, *Liturgica generală*, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 2002, p. 215).

Grija pentru strămoși și pentru cei adormiți primează și în viața poporului român. Fie că este vorba de mediul rural sau de mediul urban, cei în viață își aduc aminte, în anumite perioade ale anului, de cei dragi care au trecut pe tărâmul veșniciei, îngrijindu-le mormintele, pomenindu-i în rugăciune și în cadrul slujbelor

religioase și săvârșind milostenie față de cei săraci sau cei aflați în suferință. Mai ales în Transilvania, la începutul lunii noiembrie s-a încetățenit o sărbătoare destinată exclusiv celor adormiți, intitulată *Luminația*. „În seara de Luminația, credincioșii merg la mormintele celor adormiți pentru a se ruga pentru sufletele lor și pentru a aprinde lumânări. Astfel, fiecare mormânt devine un mic altar al lumii: învelite în lumina tremurândă a candelor, crucile par niște porți spre lumea de dincolo. O sărbătoare pioasă care, de sute de ani, înseamnă un refuz al uitării” („1 noiembrie: Ziua Morților, Ziua tuturor Sfinților. Luminația”, în *Ziarul Unirea*, 01.11.2018).

Originea acestei sărbători funerare de mare anvergură o regăsim în Biserica Romano-Catolică. În cadrul acestui rit, data de 1 noiembrie este închinată „Tuturor sfinților” (*Festum Omnium Sanctorum*).

LUNA NOIEMBRIE ÎN ISTORIE

2 noiembrie 1784: A izbucnit marea Răscoală Tărănească din Transilvania, condusă de Horea, Cloșca și Crișan;

10 noiembrie 1688: S-a încheiat tipărirea Bibliei în limba română. Textul a fost definitivat din inițiativa lui Șerban Cantacuzino, domnul Munteniei;

21 noiembrie 1880: Printr-un act semnat la Sigmaringen, prințul Ferdinand de Hohenzollern, nepotul de frate al lui Carol I, a fost desemnat prinț moștenitor al coroanei României;

26 noiembrie 1917: În cadrul Primului Război Mondial, s-a încheiat, la Focșani, armistițiul dintre România și Puterile Centrale, ca urmare a condițiilor militare intervenite în urma armistițiului ruso-german de la Brest-Litovsk;

28 noiembrie 1918: Congresul General al Bucovinei a adoptat moțiunea privind unirea necondiționată a Bucovinei cu Regatul României.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu au semnat în Cartea de Aur a Centenarului Marii Uniri

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a semnat, miercuri, 7 noiembrie a.c., în *Cartea de Aur a Centenarului Marii Uniri*, evenimentul desfășurându-se la Reședința Patriarhală din București. După momentul semnării, Părintele Patriarh Daniel a apreciat inițiativa de a continua *Cartea de Aur* cu această formă nouă, care se inspiră dintr-o variantă mai veche realizată la unsprezece ani după Marea Unire. În semn de prețuire pentru activitatea depusă în direcția concretizării acestui proiect, Patriarhul României le-a

oferit inițiatorilor *Diploma omagială* și *Medalia Anului Centenar*.

Sâmbătă, 10 noiembrie a.c., la primele ore ale dimineții, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, a semnat, de asemenea, în *Cartea de Aur*, evenimentul desfășurându-se la Centrul eparhial din municipiul nostru. Cu acest prilej, s-au aflat de față domnul Ion Dumitrel, Președintele Consiliului Județean Alba, domnul Gabriel Rustoiu, Directorul Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, și domnul Dan Popescu, Administratorul public al județului Alba.

Volumul de față înglobează, continuă și dezvoltă prima apariție de acest gen, datată din anul 1929, fiind realizată cu prilejul împlinirii a unui secol de la făurirea Marii Uniri. Dacă prima Carte de Aur reprezintă, mai degrabă, un volum de onoare, destinat semnăturilor personalităților care au participat la festivitățile de la Alba Iulia din anul 1929, apariția de față constituie un volum aniversar care conține, totodată, o selecție științifică alcătuită din documentele olografe și imaginile de epocă ale Marii Uniri.

Pr. Nicolae Aloman

Centenarul Marii Uniri, evocat în parohia Valea Izvoarelor, protopopiatul Târgu-Mureș

Duminică, 4 noiembrie a.c., cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, s-au desfășurat, în parohia ortodoxă Valea Izvoarelor, protopopiatul Târgu-Mureș, mai multe evenimente dedicate Centenarului Marii Uniri. Cu acest prilej, Sfânta Liturghie a fost oficiată de un sobor de preoți, urmând ca bucuria zilei să fie încununată printr-un concert de prcesune, susținut de către doamnele Maria Moldovan și Mărioara Precup Stoica, dimpreună cu artiștii Alexandra Togănel, Denisa Gliga și Emil Moldovan.

La finalul recitalului, elevii claselor V-XII din cuprinsul

parohiei, care au obținut pe parcursul anului rezultate deosebite la învățătură, au primit, în semn de apreciere, diplome de merit, precum și volumul *Noul Testament cu Psalmii*. De asemenea, personalitățile din cadrul comunității au fost evidențiate, oferindu-li-se, în semn de prețuire, diplome de excelență. În continuare, soborul de preoți a oficiat slujba de sfințire a unei troițe, înălțată în semn de recunoștință pentru toți martirii neamului românesc de pe aceste meleaguri. A doua parte a evenimentelor s-a derulat la Căminul cultural din localitate, unde credincioșii au participat la un program artistic

susținut de interpreți de muzică populară.

De asemenea, la sărbătoarea comunității din parohia Valea Izvoarelor au luat parte numeroși reprezentanți ai instituțiilor de învățământ sau din cadrul administrației publice locale sau județene. Dintre numeroșii invitați amintim pe domnul Istvan Simon, Primarul comunei Sânpaul, care a sprijinit intens organizarea evenimentului, pe domnul Alexandru Câmpeanu, Vicepreședinte al Consiliului Județean Mureș, pe domnul Elod Kedei, Consilier în cadrul Consiliului Județean Mureș și Director al Școlii Gimnaziale din Valea Izvoarelor, și pe domnul Alin Danciu, Directorul Școlii Gimnaziale din Sâncraiu de Mureș, fiu al satului. La finalul manifestării, părintele paroh a mulțumit tuturor celor care s-au implicat în organizarea și susținerea evenimentului de față, dedicat Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Pr. Vasile Gherman

Persoane cu dizabilități din Alba Iulia, în pelerinaj la mănăstiri din județele Alba și Cluj

Beneficiarii Centrului de servicii acordate în comunitate „Sfântul Meletie” din Alba Iulia (Centru de zi pentru persoane cu handicap) au luat parte, la începutul acestei luni, la un pelerinaj, organizat la câteva mănăstiri din județele Alba și Cluj. Persoanele cu dizabilități au vizitat șapte dintre mănăstirile situate pe cuprinsul celor două județe: Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” din Aiud, Mănăstirile „Sfântul Ioan Botezătorul” și „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” de la Rimetea, Mănăstirea „Schimbarea la Față” din Cheile Turzii, Mănăstirea „Sfânta Troiță” de la Feleac, Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” din Florești-Tăuți și Mănăstirea „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie” de la Dumbrava.

Cu prilejul pelerinajului derulat în cele două județe, reprezentanții Centrului de zi pentru persoane cu handicap „Sfântul Meletie” din

Alba Iulia au precizat: „Faptul că porțile mănăstirilor au fost deschise ne-a demonstrat încă o dată faptul că nu există obstacole care să ne despartă de mila lui Dumnezeu și că putem pași cu încredere în locașurile de închinare, atâta timp cât râvnim la Harul dumnezeiesc și la îmbrățișarea Tatălui ceresc. Am fost întâmpinați cu prietenie, căldură și ospitalitate de către întreaga obște a fiecărei mănăstiri. Astfel, împreună, persoanele adulte cu dizabilități, însoțitorii și coordonatorul Centrului, în număr de 20, am dobândit încredere reciprocă, întrajutorare, colaborare și socializare pe tot parcursul acestei călătorii spirituale”.

Beneficiarii centrului social s-au bucurat de această zi deosebită, întrucât, pe lângă vizitarea propriu-zisă a obiectivelor, au stat de vorbă cu oameni receptivi la suferința lor, care au reușit să le transmită o stare autentică de înaltă trăire duhovnicească.

Acest centru de zi pentru persoane cu handicap, Centrul de servicii acordate în comunitate „Sfântul Meletie” din Alba Iulia, a fost înființat în anul 2008 și funcționează în cadrul Asociației Filantropia Ortodoxă Alba Iulia, în parteneriat cu Primăria Municipiului Alba Iulia, prin Serviciul Public de Asistență Socială, și cu Consiliul Județean Alba, prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba. Centrul are ca scop creșterea șanselor de integrare socială și profesională a persoanelor cu handicap și oferă gratuit beneficiarilor (persoane cu handicap fizic, nevăzători și cu deficiențe de auz) servicii de orientare profesională, de recuperare – ergoterapie și kinetoterapie –, de socializare, de consiliere psihologică și de asistență și consiliere socială.

Biroul de Presă al Asociației Filantropia Ortodoxă Alba Iulia

Evenimente

Lansări de carte, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia

Mijlocul lunii noiembrie, marcat de începutul Postului Nașterii Domnului, a prilejuit două momente culturale și editoriale deosebite, de o înaltă ținută academică, organizate în cadrul Facultății de Teologie din municipiul nostru. Primul dintre ele a avut loc marți, 13 noiembrie a.c., și s-a desfășurat în Aula „Dumitru Stăniloae” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia. Astfel, începând cu ora 17.00, a avut loc lansarea cărții intitulată *Leacuri contra evlaviei*, al cărei autor este părintele prof. univ. dr. George Remete, titularul catedrei de Teologie Dogmatică din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din orașul Marii Uniri. Datorită titlului său provocator, despre volumul de față s-ar putea conchide faptul că este unul neobișnuit, însă abordarea autorului este una originală, în care mesajul teologic este contextualizat și adaptat cerințelor societății actuale.

Acest eveniment cultural cu totul aparte a fost moderat de către părintele Oliviu Botoi, Consilier cultural în cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia. În debutul lansării, părintele a subliniat faptul că volumul, prezentat în premieră la Iași, în data de 16 octombrie 2018, reprezintă o apariție editorială inedită. De asemenea, părintele Oliviu Botoi a evidențiat abilitatea autorului de a structura lucrarea de față, precum și puterea de sinteză și claritatea mesajului din cadrul acesteia.

În continuare, domnul conf. univ. dr. Aurel Pantea, profesor la Facultatea de Istorie și Filologie din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, a realizat o prezentare a cărții. În cuprinsul expunerii, domnia sa a evidențiat originalitatea abordării lucrării de față, precum și naturalețea cu care autorul prezintă atât unele mesaje filosofice, cât și cele teologice. De asemenea, o amplă prezentare a volumului a fost realizată de către părintele asist. univ. dr. Răzvan Brudiu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia. În discursul său, părintele a surprins numeroase fragmente esențiale din cuprinsul cărții, pe marginea cărora a evidențiat faptul că falsă evlavie – unul dintre „laimotivele” cărții – constituie o formă denaturată a credinței, care adoptă un mod sentimental și pietist excesiv.

La final, autorul cărții, părintele George Remete, a prezentat etapele apariției acestui volum cu totul inedit, adresând, totoda-

tă, mulțumiri tuturor celor care l-au sprijinit pe parcursul editării lui. Părintele a afirmat, de asemenea, faptul că această operă constituie, de fapt, o lucrare polemică, dar și una a dezmințirii, care condamnă formele falsificate ale evlaviei. Apoi, au avut loc numeroase intervenții și întrebări adresate autorului, precum și unele remarci cu privire la cartea de față.

Joi, 15 noiembrie a.c., tot în cadrul Facultății de Teologie din Alba Iulia, a avut loc lansarea cărții *Vlădica Ioan Mihălțan, părinte iubitor și slujitor devotat al Bisericii străbune*. Volumul conține o serie de evocări și mărturii ale unor personalități de seamă ale Bisericii noastre, ierarhi și dascăli de teologie, dar și prieteni și cunoscuți ai Episcopului Ioan, care l-au îndrăgit pentru bunătatea sa și pentru devotamentul față de Sfânta Biserică. Totodată, volumul conține câteva fragmente din scrierile sale, precum și câteva fotografii reprezentative din viața sa.

La eveniment au participat Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, profesori de la Facultatea de Teologie din municipiul nostru și de la alte Facultăți de Teologie din țară și numeroși preoți și credincioși.

Volumul a fost prezentat într-o manieră magistrală de către preacucernicul părinte prof. univ. dr. Ioan Chirilă, titularul catedrei de Vechiul Testament al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai” din aceeași localitate. În continuare, distinșii dascăli de teologie, precum și colaboratorii apropiați ai vrednicului de pomenire Episcop Ioan Mihălțan au rostit cuvinte pline de emoție, iar la final, ierarhii prezenți au încununat șirul cuvântărilor alese.

După cum afirmă Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române în cuvântul din volumul prezentat, „omagierea memoriei Episcopului Ioan Mihălțan la împlinirea a 10 ani de la trecerea sa la viața veșnică este un eveniment de prețuire pentru persoana unui vrednic slujitor al Bisericii și, în același timp, este un act de cultivare a recunoștinței și demnității noastre, ca slujitori ai Bisericii lui Hristos și ca fii credincioși ai acesteia”.

Claudiu Popa

Creștinismul și etnogeneza poporului român

Istoria fiecărui popor consemnează momente de importanță majoră privind apariția, dezvoltarea și realizarea sa. Dacă ar fi să căutăm un an providențial pentru poporul român, considerăm că acesta ar fi anul 1918, anul realizării Marii Uniri și al constituirii României Mari. Numeroși istorici susțin ideea conform căreia principalul „naș” al Unirii a fost Biserica.

Când vorbim de unitatea noastră națională trebuie să spunem că aceasta se bazează pe moștenirea comună de la străbuni a aceluiași spațiu geografic și pe unitatea de origine, de limbă, de credință, de datini și de obiceiuri. Poporul român s-a născut creștin. Mai mult, creștinismul de pe teritoriul românesc este de origine apostolică. Aceste două afirmații definesc două dintre coordonatele fundamentale ale vieții religioase a românilor, cu adânci implicații și cu semnificații deosebite în istoria poporului nostru. Încreștinarea poporului român a fost un proces desfășurat concomitent cu etnogeneza sa, tot așa cum invers, etnogeneza poporului român a fost un proces care s-a definit și prin încreștinarea elementelor din care s-a plămădit acest popor.

Etnogeneza poporului român s-a încheiat din romanizarea getodacilor, acest proces fiind împletit cu procesul aducerii la credință a acestei populații. Credința creștină este predicată pe teritoriul românesc încă din epoca apostolică. Potrivit unei tradiții consemnate în *Istoria bisericească* a episcopului Eusebiu de Cezareea (265-340), Sfântul Apostol Andrei a propovăduit și în Dacia Pontică, viitoarea provincie romană Scythia Minor (Dobrogea de azi).

Răspândirea creștinismului la geto-daci încă din primele trei secole ale erei creștine este atestată de unele mărturii literare, cum este cea provenită de la Tertulian (240), care în lucrarea sa intitulată *Impotriva ideilor* afirma că „Hristos stăpânește și în ținuturile sarmaților, dacilor, germanilor și sciților”. O altă categorie de mărturii privind vechimea creștinismului pe teritoriul Patriei noastre o constituie terminologia creștină latină, folosită în acest spațiu. Putem afirma cu certitudine următorul aspect: încreștinarea daco-românilor s-a făcut de la om la om, dar mai ales prin preoți, făurindu-se pe loc termeni potriviți pentru exprimarea noilor noțiuni de credință.

Toate acestea ne duc la o singură concluzie: strămoșii noștri n-au primit creștinismul oficial, așa cum îl vor primi mai târziu popoarele slave înconjurătoare, ci l-au acceptat treptat, ca o consecință firească a comunității lor de limbă și de civilizație romanică. Cu alte cuvinte, pe scurt, poporul român s-a născut creștin. Românismul și creștinismul nostru sunt nă-

cute și crescute în chip firesc, încet și tainic, în Dacia lui Traian. România este, prin urmare, printre primele țări creștine din Europa, având o Biserică autohtonă, concomitentă cu nașterea poporului.

Formându-se ca și neam creștin, poporul român a avut de suferit. Dar, încă de la început, a luptat din toată ființa lui pentru unitatea de neam, patrie și credință. Martiri avem încă de atunci: preotul Montanus și soția lui Maxima, preotul Epictet și ucenicul său Astion (martiri din Scythia Minor). Actul lor martiric este prima lucrare scrisă cunoscută pe teritoriul României de azi. Amintim, de asemenea, pe martirii de la Niculișel: Zoticos, Attalos, Kamasis și Filippos, pe episcopul Efreim al Tomisului și pe Sfântul Sava Gotul. Înțelegem, astfel, că religia creștină în Dacia era foarte cunoscută, având biserici, preoți și cântăreți, cu o credință atât de puternică, încât adepții ei preferau moartea decât să renunțe la noua învățătură.

Încetul cu încetul, viața religioasă s-a organizat în teritoriile Daciei. Existau, cu siguranță, scaune vlădicesci care puteau trimite episcopi misionari, preoți, diaconi și ipodiaconi la locuitorii din zonele sud și nord dunărene, ce vorbeau aceeași limbă. Episcopia Tomisului este prima atestată documentar pe teritoriul României (anul 369), primul ierarh al Tomisului fiind Bretanion, urmat de Gherontie și apoi de Teotim I. Un alt ierarh cunoscut al Tomisului a fost Valentinian, un teolog învățat din secolul al VI-lea. Toți au luptat pentru păstrarea și propovăduirea noii învățături, au luptat pentru unitatea acestui neam. Creștinismul a contribuit la adâncirea și lărgirea procesului de romanizare și a asigurat, în perioada migrațiilor, continuitatea populației autohtone.

Procesul de romanizare și încreștinare s-a încheiat în secolul al VII-lea, fapt ce a permis daco-românilor nu numai să își păstreze ființa etnică și credința, dar și să asimileze alte populații care s-au așezat printre ei și să le aducă la credință. Nu trebuie uitat faptul că după greci, românii ortodocși sunt cel mai vechi popor creștin din Răsăritul Europei. Intrarea eparhiilor sub jurisdicția Patriarhiei de Constantinopol a contribuit la păstrarea ritului ortodox, astfel încât poporul român este singurul de origine romană, dar de credință ortodoxă.

Așadar, în lumina acestor evidențe, factorul creștin apare în procesul de romanizare de la originea poporului român cu un rol atât de determinant, încât se ridică la o însemnătate egală cu aceea a romanității noastre înseși. Se poate vorbi despre aceste două fenomene ca de două direcții istorice cardinale, ca de coordonatele magistrale ale etnogenezei noastre. Toate popoarele din jurul Daciei își cunosc data precisă când au devenit creștine, cu anul și uneori chiar ziua, căci toate au adoptat noua religie târziu. Poporul nostru însă n-o poate preciza, deoarece nu are certificat de botez. S-a născut creștin în mod spontan, natural, odată cu formarea romanității sale, la a cărei desăvârșire creștinismul și-a adus contribuția cea mai de seamă. Noi suntem români fiindcă suntem creștini și creștini fiindcă suntem români.

Pr. Mircea Petri

Plimbare prin Bizanț (III) Biserica „Pamakaristos”

În cartierul „Fatih Carsamba” din Istanbul de astăzi, se află una dintre comorile artei bizantine: biserica „Pamakaristos” (Maica Domnului cea Preafericită). Deși se pot vedea mozaicuri de o rară frumusețe, de puține ori e cuprinsă în circuitul turiștilor, mai ales a celor români. A fost construită în jurul anului 1050 de către Împăratul Ioan al II-lea Comnenul (1118-1143), care a fost înmormântat într-o criptă din interiorul acesteia. În secolul al XIII-lea, a fost refăcută de către Mihail Glabas Ducas Tarkaniotes, nepotul Împăratului Mihail al VI-lea Paleologul, general și protospătar al Împăratului Andronic al II-lea Paleologul. Prin anul 1315, soția lui, Maria, mai adaugă un paraclis, unde va fi și ea înmormântată alături de soțul ei. Paraclisul păstrează pisania originală scrisă de către poetul Manuel Philes. Între anii 1457-1587, biserica a servit ca reședință patriarhală. În 1591, sultanul Murat al III-lea a transformat-o în moschee „Fethiye Camii”, în amintirea cuceririlor sale din Georgia și Azerbaidjan. Transformarea bisericii creștine în moschee a dus și la schimbarea arhitecturii originale. Arcadele ce legau și despărțeau nava centrală de cele două galerii laterale au fost îndepărtate, fiind înlocuite cu arce foarte înalte. Cele trei abside au fost și ele date la o parte, în locul celei din capătul estic fiind zidit un acoperiș cu un dom imens.

Devenită moschee, nu i s-a mai acordat nicio atenție de-a lungul se-

colilor, ajungând într-o stare avansată de degradare. În anul 1949, o echipă de arheologi de la Institutul American de Bizantinologie a refăcut biserica, descoperind mozaicurile bizantine originale. Deși locașul de rugăciune reconstruit a rămas tot moschee, paraclisul, în schimb, a fost transformat în muzeu.

Mozaicurile bisericii, aparținând secolului al XIV-lea, nu s-au păstrat în întregime, însă cele rămase ne ajută să ne închipuim cum arăta această bijuterie bizantină în perioada ei de glorie. Pe pereții și bolțile acestui sfânt locaș de închinare zărim chipuri vechi și nou-testamentare, alături de minunate realizări ale scenelor din istoria mântuirii noastre. Biserica „Pamakaristos” se situează pe locul trei după „Sfânta Sofia” și „Chora”, în privința numărului și a frumuseții mozaicurilor. De pe cupolă ne binecuvintează Hristos Pantocrator înconjurat de cei doisprezece Apostoli reprezentați pe

marginea calotei. În absidă, putem observa mozaicul cu Hristos binecuvântând de pe tron, împreună cu Sfânta Fecioară, Sfântul Ioan Botezătorul și Arhanghelii Mihail, Gavriil, Rafail și Uriil. În partea de răsărit a cupolei, este prezentat tot în mozaic Botezul lui Hristos, iar în colțuri și sub arcuri, se pot distinge unii Sfinți și Părinți ai Bisericii creștine. O scară permite accesul la primul etaj, de unde mozaicurile se pot admira îndeaproape.

Cu vedere spre Cornul de Aur, biserica „Pamakaristos” se înscrie între splendorile bizantine ale epocii Comnenilor. Puțin vizitată, se uită prea ușor de această comoară bizantină. Am avea nevoie de timp și de răbdare pentru a-i admira frumusețea mozaicurilor autentice. Și să nu uitați: cea mai fascinantă istorie e istoria bizantină!

» continuare în următoarele numere

Pr. Cornel Marcu

Patristica

Sfântul Clement Romanul

Cel între sfinți părintele nostru Clement Romanul (uneori numit și Clement, episcopul Romei) a fost al treilea episcop al Romei după Apostolul Petru. Clement este cunoscut mai ales pentru *Epistola sa către Corinteni*, scrisă în anul 95 sau 96 d.Hr. Este socotit un părinte apostolic. Prăznuirea lui are loc la 24 noiembrie. Se cunosc puține lucruri despre viața Sfântului Clement. Opera sa pare să denote un autor provenit din iudaismul elenistic, convertit la creștinism. Cei care au scris despre el – printre care Sfântul Irineu de Lyon (130-202), Tertulian (secolele II-III), Eusebiu de Cezareea (secolul IV), Fericitul Ieronim (secolul IV), Epifanie de Salamina (secolul IV) – au făcut-o după ce trecuse destul de mult timp de la moartea sa (dar urmând, desigur, surse sau tradiții pe care le-au avut la dispoziție).

Data nașterii Sfântului Clement nu este cunoscută. El a fost un ucenic al Sfinților Apostoli Petru și Pa-

vel din ultima perioadă a șederii acestora la Roma (anul 60 d.Hr.). Se pare că a fost hirotonit chiar de către Sfântul Apostol Petru. Clement a fost ales episcop al Romei în jurul anului 88, ocupând acest rang ierarhic până în anul 98, când a murit. Despre moartea sa, datele sunt incerte. Sursele mai vechi relatează că ar fi murit de moarte naturală, în anul 98, probabil în Grecia. O tradiție care datează din secolul al IX-lea povestește despre martirizarea sa, în Crimeea, în anul 102, prin înecare, fiind aruncat peste bordul unei nave, cu o ancoră legată de el.

Epistola lui Clement cuprinde și câteva trimiteri la Noul Testament, îndeosebi la Epistolele Sfântului Apostol Pavel către Corinteni. Aceste trimiteri par să indice faptul că textul epistolelor era disponibil atât la Roma, cât și în Corint. Clement mai face aluzie și la epistolele Sfântului Pavel către Romani, Galateni, Efeseni și Filipeni și la numeroase fragmente din Epistola către Evrei, precum și, poate, la elemente din Faptele Apostolilor, din Epistola Sfântului Iacov și din Epistola întâi Sobornicească a Sfântului Apostol Petru. De mai multe ori, el își îndeamnă cititorii să-și „amintească” de cuvintele Domnului Iisus Hristos, fără să dea însă referințe textuale precise. Aceste trimiteri la Noul Testament sunt folosite de Sfântul Clement pentru a conferi un plus de autoritate argumentelor prezentate Bisericii din Corint. Însă el nu folosește niciodată în mod explicit pentru textele neotestamentare termenul de „Scriptură”.

Epistola Sfântului Clement Romanul către Corinteni are puține învățături intenționate dogmatice, fiind în mare măsură un îndemn de suflet la pace și bună înțelegere creștină. Unul dintre cele mai importante pasaje este cel în care Sfântul Clement mărturisește adevărul trinitar: „Nu avem oare un singur Dumnezeu și un singur Hristos și un singur Duh al harului revărsat peste noi?” (cap. 58). În contextul scrisorii sale, Sfântul Clement vorbește despre succesiunea apostolică: Sfinții Apostoli au prevăzut certurile și dezbinările din Biserici, și de aceea au rânduit preoți și diaconi (cap. 42-44). Capitolele 59-61 cuprind o rugăciune euharistică ce amintește de cele mai vechi anaforale liturgice cunoscute.

Epistola lui Clement a fost citită public în Corint, iar lectura ei a fost reluată periodic, astfel că până în secolul al IV-lea, obiceiul citirii ei s-a răspândit și la alte Biserici. A fost, de exemplu, inclusă în *Codex Alexandrinus*, un manuscris din secolul al V-lea care cuprindea Vechiul și Noul Testament în întregime, ceea ce sugerează că cea dintâi *Epistolă* a Sfântului Clement adresată corintenilor ajunsese să fie considerată un text cu autoritate canonică în Biserica primelor secole cel puțin în anumite regiuni.

Sfântul Clement Romanul, *Epistola către Corinteni. Omilie, numită a doua Epistolă către Corinteni a Sfântului Clement Romanul*, în PSB 1, București, EIBMBOR, 1979, p. 37-107.

Răspunsul Bisericii la întrebările societății

Care sunt veșmintele liturgice și ce simbolistică au acestea în cadrul Bisericii Ortodoxe?

Dacă în viața de toate zilele clericilor se deosebesc de ceilalți credincioși prin purtarea hainei preoțești specifice, cu atât mai mult ei se deosebesc în calitatea lor de slujitori sau de liturghisitori, printr-o îmbrăcăminte specifică. Este vorba de veșmintele liturgice.

Cum au apărut aceste veșminte? Este un obicei îndătinat în toate religiile ca slujitorii cultului să poarte, în momentul oficierei acestuia, veșminte deosebite de cele din zilele obișnuite. Lucrul acesta este consemnat și în Vechiul Testament, în cadrul religiei iudaice, de unde creștinismul a moștenit o serie de datini și de obiceiuri cultice. În cărțile lui Moise, în Exod, Levitic și Numeri sunt descrise pe larg forma și întrebuințarea acestor veșminte de către arhierii, preoții și leviții Vechiului Testament.

Veșmintele liturgice subliniază în mod principal ideea și starea de sfințenie cu care slujitorii trebuiau să se prezinte înaintea divinității. Pe lângă starea de pietate care trebuie să caracterizeze persoana liturghisitorului sau a slujitorului, prezența exterioră trebuie să fie și ea marcată de o grijă deosebită, concretizată în îmbrăcarea sau purtarea unor haine specifice, amândouă având la bază respectul cuvenit față de cel cărui i se aduce cultul.

Cât privește întrebuințarea veșmintelor liturgice în primele secole ale creștinismului, dovezile sunt destul de puține revelatoare. La început, veșmintele erau simple, dar confecționate din stoffe scumpe și se îmbrăcau numai la serviciul divin. Unele erau croite după modelul veșmintelor din Vechiul Testament, altele au fost tipic creștine. Deosebirea dintre diferitele trepte ale clerului nu era marcată și prin veșminte. Culoarea acestora era la început albă,

simbolizând bucuria, lumina și curățenia trupească și sufletească a persoanelor care slujeau la altar. Cu vremea, mai ales din secolul al IX-lea, au început să se introducă în cazul veșmintelor liturgice și alte culori cărora li s-au dat și interpretări simbolice. Așa, de exemplu, veșmintele de culoare roșie se întrebuințau în zilele de pomenire a sfinților apostoli și a martirilor Bisericii creștine și simbolizează sângele vărsat de Mântuitorul Hristos și de sfinții Lui care au primit moarte mucenicească; culoarea neagră întrebuințată pentru slujbele din zilele de post simbolizează căința și întristarea.

În Biserica Ortodoxă, în prezent, veșmintele bisericesti sunt confecționate din stoffe prețioase, de obicei țesute cu fir de aur sau de argint și de toate culorile, fără să se dea o semnificație deosebită acestora, cu excepția culorii negre care se întrebuințează de obicei în perioada posturilor și, mai ales, a Postului Mare sau la slujbele funebre.

Veșmintele bisericesti liturgice au o semnificație simbolică și se deosebesc după cele trei trepte ale clerului: diacon, preot, episcop.

Veșmintele diaconului sunt: stiharul, un fel de cămașă lungă, mânecutele, care strâng mânecile stiharului, și orarul, propriu numai diaconului – o fâșie de stofă lungă și îngustă cu cruce cusute pe ea. La stihar și mânecute, preotul adaugă: epitrahilul sau patrafitul (cu denumirea populară), brăul și felonul, care este ca o mantie. Episcopul poartă, pe lângă stihar, epitrahil, brău și mânecute, bedernița, de formă rombică, sacosul, un veșmânt mai scurt decât stiharul, cu mâneci largi, omoforul, un veșmânt purtat pe umeri, ca un șal, mitra, care este acoperământul capului, toiagul sau cărja și mantia. În vechime, preoții ortodocși purtau, asemenea călugărilor, culion, adică acel acoperământ al capului, de formă cilindrică, mai lat spre partea de sus.

Purtarea vestimentației preoțești este o obligație canonică stabilită de Sfinții Părinți foarte de timpuriu. În Biserica Ortodoxă, spre deosebire de cea Protestantă sau Catolică, haina preoțească este totdeauna numai sub forma unei robe lungi până la pământ, obligatorie pentru toate treptele clerului: episcop, preot și diacon, ca și pentru cei din lumea monahală. La călugări, arhierii sau episcopi, peste potcap se poartă un acoperământ negru de forma voalului, care atârână pe spate, numit camilafcă.

La ținuta preoțească obișnuită, se adaugă unele ornate speciale care sunt semnul distincțiilor preoțești pentru merite deosebite sau al unor trepte administrative. Distincțiile preoțești sunt: *sachelar*, *iconom* și *iconom-stavrofor*. Sachelarul poartă brău albastru, iconomul poartă brău roșu, dar adaugă la slujbă un semn distinctiv sub formă de romb, prins pe șoldul drept, numit bederniță. Iconomul-stavrofor adaugă la acestea crucea purtată pe piept ca un pandantiv, „stavrofor” însemnând purtător de cruce. Cea mai înaltă distincție este *crucea patriarhală*.

Distincțiile călugărești sunt: *sincler*, *protosinghel* și *arhimandrit*. Arhimandritul și protosinghelul poartă cruce, iar conducătorul unei mănăstiri este cunoscut cu denumirea de *stareț*.

Nicolae D. Necula, *Biserică și cult pe înțelesul tuturor*, Editura Europartner, București, s.a., p. 48-52.

Poesis - Poesis - Poesis

Alba cea Iulia
de Răzvan Ducan
Târgu-Mureș

Hai în capitala țării,
în Decembrie Întâi,
Iulia e-atât de albă
și mai albă ca ea nu-i
Nicio sărbătoare mare
ce se ține la români,
E Fecioara Precurată,
e-un Zamolxis din bătrâni.

Bucureștiule, mă iartă,
că-s mai îndrăzneț din fire,
Pentru o zi mut capitala,
dintr-un an întreg de zile,
Dealul Furcilor își cere
și Mihai intrând pe cal,
Dreptul Albei la ziua asta,
dat de mândrul ei Ardeal.

Dat de Horea ce sub roată
își visase neamul slobod
Și de suta cea de mii
de aici a dat în clocot
Și de Arion, feciorul,
prohodit de-o ntreagă țară,
Ce în gară la Teiuș
i s-a dat de-un glonț să moară.

Drumurile duc la Alba, toate,
și se-ntorc la București,
Vreau un continent de oameni
cu privirile ferești,
Și ca numitor comun,
un curent ca să ne treacă,
Și din dragoste de țară,
un pământ să fim și-o apă.

Și din patru zări ninsoare,
Doamne, vreau pe vechiul castru,
Și cu roșu, și cu galben,
cu români și cu albastra,
Și așa matur cum sunt,
vreau ca să mă pierd cu firea,
„România dodoloață”,
să trăiască, ca să strig! Și Unirea!

Rugă pentru România
de Maria-Daniela Pânăzan
Sâncel, jud. Alba

Doamne, oprește-Ți
lacrima tristeții
pe care-o veși necontenit
asupra acestei Patrii
în vremuri cu sfârșit înămolit...

oprește-Ți lacrima
de-a nu mai putea îngădui
atâta răutate, uitare și-amăgire
că Tu nu ai mai fi cu noi...

oprește-Ți lacrima îndurerată
care spală noroiul din suflete-amare
și-alungă fărâma de negare ce uitase
să ierte, să tubească, să creadă...

Doamne al puterilor, fii cu noi,
iar lacrima ce-a-ncondeiat furtuna
transform-o în nădejde,
credință și dragoste...

Doamne al puterilor, fii cu noi,
alt sprijin și-ajutor n-avem,
lacrima durerii Tale a devenit potop
în suflete robite de patimi și poveri...

Doamne al puterilor, fii cu noi,
ape-adânci au frânt făptura Ta de lut
și-au înecat plânsul ochilor senini...

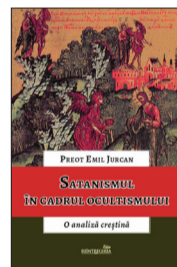
Doamne al puterilor, fii cu noi,
iar mila Ta coboară prin lacrima amară
și cerne sita durerilor acestei Patrii
pe lacrima Speranței și-a Iubirii...

Doamne, învață-ne
să Te rugăm să fii cu noi,
așază geana nopții pe lacrima
oprită de plânsul cel zadarnic
și-alină cu Dragostea
depărtarea de Tine...

iar cu lumina Ta veghează asupra
liniștii acestei Patrii...
Doar Tu ești Iubire!
Nu ne uita, Doamne, fii cu noi!

Cartea lunii

Satanismul în cadrul ocultismului O analiză creștină

Autor: Preot Emil Jurcan
Editura: Reîntregirea
Nr. pagini: 382
Anul: 2018

Luminația sau Ziua morților, la români

Inițial, în Biserica Apusului, sărbătoarea „Tuturor sfinților” se oficia pe data de 13 mai, ca mai apoi să fie mutată, în anul 608, de către Papa Bonifaciu al IV-lea (608-615), în prima duminică după Rusalii, așa cum s-a păstrat în Biserica Ortodoxă până astăzi, încă din secolul al IV-lea. Ulterior, ea a fost mutată pe data 1 noiembrie (în anul 835, de către Papa Grigorie al IV-lea), fiind un preambul la „Ziua morților” (*Commemoratio omnium fidelium defunctorum*) din următoarea zi (2 noiembrie), oficializată în anul 1006 de către Papa Ioan al XVIII-lea (1003-1009).

Cu alte cuvinte, este cert faptul că Luminația este o sărbătoare funerară de sorginte apuseană, dar care a fost asimilată atât de ortodocși, cât și de cultele protestante, însă fiecare confesiune oficializată slujbele religioase dedicate acestei zile după un anumit ritual specific. Interesant este, de asemenea, faptul că această sărbătoare este mult mai accentuată și este organizată cu o anvergură mult mai mare în mediul urban și mai puțin

în cel rural. De ce acest lucru? Etnografiile sunt de părere că în satele românești predomină comunitățile ortodoxe, unde o pomenire generală a morților similară Luminației se face în Sămbăta lui Lazăr sau în Vinerea Pătimirilor. Doar în acele sate în care comunitățile romano-catolice sunt mai dezvoltate s-a generalizat sărbătoarea Luminației în mediul rural. În schimb, la oraș, după unii etnografi, cultul morților de pe 1 noiembrie a fost adoptat și de ortodocși din această cauză: „Cred că a început să se generalizeze întâi la oraș, pentru credincioșii de altă religie decât cea catolică, mai ales că cimitirele, în marea majoritate, sunt cu morminte și de o religie și de alta și atunci ortodocșii simțeau că ar fi nelalocul lui ca mormântul lor să rămână nearanjat într-o astfel de zi” (Janeta Ciocan, Muzeul Județean de Etnografie și Artă Populară Maramureș).

De Luminație, indiferent de confesiune, românii păstrează o serie de obiceiuri și tradiții cu tentă funerară. Obiceiul prioritar în această zi reprezintă curățirea și

înfrumusețarea mormintelor celor dragi. Astfel, se șlefuesc pietrele funerare, se aranjează pământul, se taie buruienile, se pun flori și se aprind candelă. În noaptea de 1 spre 2 noiembrie ai impresia că cimitirele au fost incendiate. Lumânările și candelăle aprinse „Îl simbolizează atât pe Hristos – Lumina lumii, întru Care cel ce umblă nu va umbra într-un întineric (cf. In. 8, 12) –, cât și lumina candelăi credinței și a faptelor bune, cu care Îl vom întâmpina și noi, împreună cu răposatul, ca și fecioarele înțelepte, pe Hristos – Mirele ceresc și Judecătorul nemitarnic –, când El va veni pe neașteptate, la sfârșitul lumii” (Ene Braniște, *Liturghia specială*, București, Editura Oferta, 2005, p. 386). În unele zone ale țării, împodobitul și curățitul mormintelor a devenit chiar o competiție.

Un al doilea obicei specific acestei zile reprezintă pomana pentru sufletele celor răposați. Astfel, oamenii duc la cimitir plăcinte, cozonaci, prăjituri și băuturi, care mai apoi sunt împărțite familiei sau celor nevoiași. Cei mai înstăriți

organizează adevărate mese festive și îmbelșugate pentru sufletele celor care au trecut în veșnicie. Mai mult decât atât, la masa organizată se așază un scaun și un tacâm care rămâne neocupat, pentru sufletul celui care a plecat dintre noi. În unele zone ale țării, mai ales în Maramureș, dar și în unele părți ale Bihorului și Clujului, colacii sunt urcați în pod sau agățați pe garduri, de stâlpi. Interesant este faptul că acest obicei are ca fundament credința conform căreia stâlpii ar reprezenta strămoșii care sunt pilonii sau susținerea neamului. Mai mult decât atât, în spațiul rural, sunt așezate pe pervazul ferestrei sau pe prisma casei o bucată de pâine, un pahar cu apă și o lumânare aprinsă, crezându-se că așa sufletele celor răposați se vor ospăta dacă vor trece pe lângă casă.

Mai există și alte obiceiuri mărunte de Luminație, care, de altfel, se folosesc ori de câte ori se face o pomenire a morților mai generalizată în timpul anului. Astfel, se spune că nu este bine să mergi în această zi la mormântul cuiva cu

care ai fost certat, iar dacă totuși o faci, să îți ceri sincer iertare. În ziua de 1 noiembrie se evită munca pe cât posibil, pentru a ne face timp să ne gândim la sufletele celor adormiți. Nu se servesc băuturi alcoolice înainte de mâncare de Luminație și, dacă se poate, este indicat să fie evitate în totalitate.

Chiar dacă această sărbătoare funerară este o influență apuseană, reprezintă, totuși, o formă de unitate între confesiuni privind cinstirea celor dragi care au trecut în veșnicie. Cu toate acestea, considerăm că toți credincioșii ortodocși trebuie să înțeleagă mult mai duhovnicesc sărbătorile închinete celor adormiți și să respecte, pe cât posibil, indicațiile Bisericii în acest sens, punând un accent mult mai mare pe rugăciune, tocmai pentru că „astfel, moartea capătă o valoare pozitivă: Hristos ne trece la comuniunea deplină cu Dumnezeu” (Dumitru Stăniloae), atât pe noi, cât și pe cei care au trecut la cele veșnice.

Glasul Evangheliei

Din perspectivă religioasă, lumea în care ne ducem veacul este cum se poate mai devastată și mai răvășită; devastată și răvășită de patimă și ură, de exclusivism și voluntarism patologic, de tot soiul de pericole și amenințări, mai mult sau mai puțin iminente; devastată și răvășită de sincretism, de propovăduirea agresivă a prorocilor mincinoși, de ignoranță, de fariseism etc. Tocmai de aceea, antamând o pedagogie suverană, Sfânta Biserică a rânduit ca, în fiecare an, noi să omagiem și să comemorăm plină vremeii, timp, zi, ceas și clipă, în care Fiul lui Dumnezeu se coboară între și întru noi, spre a ne fi Mântuitor și călăuzitor; și a fi alături de acele destine înăbușite de resemnare, dar animate intim de credința în ajutorul lui Dumnezeu; depinde de noi să vrem să-I simțim prezența, ajutorul și iubirea (...). Din nefericire, și azi, ca și în vremea aceea, Fiul lui Dumnezeu se confruntă cu provocări ca cele venite de la fariseii biblici; mai mult, fariseismul acestui veac este mult mai superior și nociv prin tenacitate, prin persuasiunea și arta rafinării și știința disimulării, prin cinism, prin agresivitate, și prin scopurile perverse, abil estomate. De aici, ambiția cu care contemporanii noștri, întru fariseism (marii diriguitori ai lumii – politicienii, finanțistii, oculte eclesiale, societățile secrete etc.), vor să monopolizeze și manipuleze credința, caritatea, actul misionar; mai mult, vor să impună sincretismul confesional și implicit depersonalizarea Ortodoxiei. Pe de altă parte, ei nu încetează lucrarea lor, de a săpa încet, dar continuu, la temelia ideii de Dumnezeu. Ce bine

este însă că nimic nu este mai grăitor decât iubirea și crucea care au ales să tacă – să tacă și să măntuiască (...) Altcum, plecând și de la premisa că în sărbătoare putem afla și sufletul bun și mare al omului lui Dumnezeu, prin care contemporanii noștri îl pot înțelege mai ușor pe Iisus, îl pot accepta și apropria – în adevărata și sublima Condiție / Persoană / Ființă și nu în nomul mitologizării și ideologizării.

Duminica a 28-a după Rusalii (a Sf. Părinți după trup ai Mântuitorului; Pilda celor poftiți la cină), Ev. Luca, 14, 16-24;

Duminica dinaintea Nașterii Domnului (a Sf. Părinți după trup ai Mântuitorului; Genealogia Mântuitorului); Ev. Matei, 1, 1-25;

Duminica după Nașterea Domnului (a Sfinților Iosif Logodnicul, David Prorocul și Iacob, rudenia Domnului; Fuga în Egipt), Ev. Matei 2, 13-23.

Refuzul celor dintâi chemați să participe la Cină este simptomatic naturii umane post-cădere / post-adamice; pentru că orice chemare este un apel la inițiere și la schimbarea la față a cotidianului și preocupărilor exclusiv lumești, este un apel la renunțarea la pofte și deprinderi concupiscente, la a lăsa pe un plan cel puțin secundar pornirea pătimașă de orice fel; pentru că mai mult s-a diversificat și înmulțit speța pofteilor, s-a acutizat aplecarea și preocuparea de cele materiale. Azi cauzele refuzului nu mai sunt doar bucată de pământ, perechea de boi, femeia legitimă, ci ele sunt de o altă amploare, prin de-

prinderi și afilieri. Cei care azi acceptă să intre la cină, fără a fi siliți, sunt marginalizații și oropsiții, de cele mai multe ori pe nedrept ai soartei; aceia de pe urma cărora, chipurile, prețioșii și întâi chemații trăiesc într-un perpetuu huzur (în aceste condiții, pare ușor ilar să pretindem înregimentarea într-o societate a idealurilor și principiilor, a osterității, responsabilității și a generozității a acestor superficiali). Cât este de trist ca Domnul Dumnezeu să-și vadă fiii – dacă mai pot fi numiți așa – alegând moartea lentă și dulceagă a păcatului, pentru că este unită cu iubirea de plăcere, frivolă, susceptibilă, perversă (...) Tâlcul pericopei corespunde unui interior cronologic al sufletului, în sensul redefinirii conceptului de axiomă a prețurii valorilor; chiar dacă suntem, dar, conștienți că viața nu poate fi trăită întocmai într-o ingenuitate perpetuă (păcatul adamic lucrează asiduu), putem totuși o dată ori de câteva ori în viață, să ne îmbrăcăm sufletul în frumusețea virtuților, în veșmântul de mire / mireasă a(l) de-venirii noastre.

Nu întâmplător a fost rânduit ca Iisus să se intrupeze la vedere, ca Dumnezeu și om. Tocmai, pentru ca oamenii să poată afla mai ușor cine este, pentru a fi mai ușor crezut și pentru a-i fi acceptată învățătura. Și, totuși, încă din viața Lui pământească, dubla paternitate a lui Iisus a născut atâtea reacții, comentarii, teze, ipoteze, nu odată generate chiar de ucenicii Lui sau de către alți apropiați – explicația este una singură: în această viață, omului îi este cu neputință să intre în măreția Tainei (...) Este mai

mult decât evident, pentru judecata sănătoasă și onestă și ablativă transcederii suprafeței, că există nu doar trimiteri, nu doar asemănare, ci doar o identitate absolută, între Hristosul anunțat de profețiile mesianice, între Iisusul-Emanuel născut în Betleem, și Mântuitorul care în toată vremea Sa pământească a lăsat să se înțeleagă și aprobat deoființimea Lui cu Dumnezeu Tatăl. Persoana și viața lui Iisus n-au fost doar o lecție de morală pestepământească și pesteomenească, ci o autoidentificare cu Fiul Omului, care va să proclame, în actul jertfei supreme, în timpul agoniei, prin rostirea (aievea a începutului și, subliminal, prin limbajul agoniei – care nu va înceta până la sfârșitul veacurilor – în integralitate) Psalmului 21, confirmarea istoriei și omenirii îndumnezeite / îndumnezeibile.

Vorbim în această pericopă evanghelică despre Fuga în Egipt, eveniment urmat de uciderea pruncilor. Amândouă momentele, prin tragismul și încărcătura lor emoțională, alcătuiesc, alături de refuzul omenirii de a-i oferi salaș Mariei, umbrele care au însoțit, fără a putea să întunece, câtuși de puțin, strălucirea Soarelui Dreptății, fără a diminua lumina cunoștinței, actul Nașterii în sine. Despre Irod se spune că, „s-a urcat pe tron ca o vulpe, a domnit ca un tigru și a murit ca un câine”. Pruncuciderea, se știe, a fost poruncită de Irod de teamă să nu-și piardă tronul. Nebunia lui a întrecut orice măsură și a ucis cumnații și trei din proprii fii, și-a ucis soția și mama soției. Credem că nu întâmplător i-a fost dat Pruncului Sfânt să înfrunte aceste primejdii, cre-

dem că lumea în care a venit tocmai ajunsese la limita de jos a decăderii, prin cruzimea păcatelor, prin idolatrie și abrutizare. În acest fel, Fiul lui Dumnezeu a fost oarecum pregătit să cunoască încă din fașă ceea ce avea să pătimească. Și ca un apañaj exclusiv al pedagogiei divine, cu cât răul întâlnit era mai pronunțat, cu atât cuvântul lui Iisus avea să fie mai plin de adevăr și învăluit de iubire; cu atât mai mult se deconspira păcatul și se elogia frumosul moral. Iisus avea să militeze cu vorba și, mai ales, cu fapta pentru reabilitarea naturii umane prinsa și căzută în cele mai de jos ale păcatelor; din ferice, lucrarea lui Hristos a fost, este și va fi biruitoare. Ne rămâne nouă, celor de azi, să încercăm să renaștem odată cu El, să creștem odată cu El, să credem și să nădăjduim că Nașterea Lui, că persoana Lui, prin complexitatea, dramatismul și verticalitatea exprimării, prin smerenia și bunătatea fără asemănare, au o singură motivare: iertarea și mântuirea omului (...) (Proto)tip și (Pre)cursor al marilor satripi (despoți, imperatori, sacerdoți), Irod a experiat nebunia păcatului, deopotrivă clinică, politică și religioasă, în sensul covaizării violente „în forme și intensități nebănuite și nemaiatinse”, a victimelor; de aceea, dar, irozii mai aproape de noi, ca odată imperatorul păgân cu gladiatorii, dar nu numai, joacă în aplauzele venite de unde nu te aștepti, „rolul sacerdotului imolator al victimelor de ispășire”; ne rămâne, totuși, ceea ce este numai al nostru și de care nimeni nu se poate atinge: Iisusul și Biserica din inimă.

Pr. Iosif Zoica

„Ca toți să fie una...” (In. 17, 21)

Într-o noapte, în urmă cu două milenii, Mântuitorul Hristos își pleacă genunchii în Grădina Ghetsimani și înalță către Tatăl cea mai frumoasă rugăciune. Aceasta este rugăciunea pe care Fiul Tatălui o rostește pentru a restabili unitatea și demnitatea fiilor oamenilor: „Dar nu numai pentru aceștia mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvântul lor, ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi, să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (In. 17, 20-21).

„Dar Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credință pe pământ?” (Lc. 18, 8). Și cine sunt cei care trebuie să fie una? Cuvintele Mântuitorului au străbătut inimile mulțimilor, au străpuns văzduhul precum săbiile de foc și au ajuns la Tronul Tatălui încărcate cu durerea întregii lumi. Iar Tatăl, în marea Sa iubire pentru nea-

mul omenesc, a făcut ca prin moartea și Învierea Domnului, prin propovăduirea Apostolilor și prin întemeierea Bisericii creștine, oamenii să redevină una. Născut din vechiul Adam ca strămoș unic, neamul omenesc și-a recăpătat unitatea în Noul Adam – Hristos, Care a restaurat, recapitulat și cuprins în desăvârșirea Sa întreaga ființă umană. Și astfel au luat naștere popoarele creștine care mărturisesc un Domn, o credință și un botez, care se fac părtașe acelorași Sfinte Taine, care se bucură de aceleași sfinte sărbători și care sunt una cu Domnul și una cu ceilalți credincioși, strănși în jurul Sfântului Potir și al Sfintei Cruce de pe Masa Sfântului Altar.

Dintre cei aleși „să fie una...” fac parte și românii, un popor care a suferit prigoane la fel ca poporul ales al Vechiului Testament, pentru a-i întări credința și nădejdea, având mereu parte de iubirea și de iertarea Tatălui. Și românii sunt cuprinși în rugăciunea lui Iisus din Grădina Ghetsimani, iar cuvintele rugăciunii se mai aud și astăzi și se vor auzi în veșnicie. Să-I mulțumim Domnului că ne-a ales din mulțimea de popoare, că încă din pruncie ne-a învrednicit de baia nașterii celei de-a doua, că ne-a îmbrăcat în veșmântul alb al sfințeniei dăruit de Duhul Sfânt, că ne hrănește cu Trupul și Sângele Său, ne iartă păcatele, ne aduce bucuria și ne ridică mereu la demnitatea fiilor Lui. Ce Dumnezeu minunat avem! Că ne-a ales dintre multele neamuri să fim un neam ortodox, să ridicăm

Crucea spre cer și spre lume, să mărturisim prin colinde Nașterea Sa, să strigăm din adâncul inimii: „Hristos a înviat!” și să confirmăm „Adevărat, a înviat!”, să ne bucurăm de ajutorul Lui și al sfinților Săi pe care tot El i-a dăruit neamului românesc.

Și lupta noastră nu a fost și nu este zadarnică! O mărturisesc miile de credincioși care în fiecare dimineață și sărbătoare își îndreaptă pașii spre Casa Domnului, o mărturisesc pelerinii plecați la mormântul Părintelui Arsenie Boca, la Cuvioasa Parascheva, la mănăstirile Nicula, Sâmbăta de Sus sau Sihăstria sau la Catedrala Încoronării din Alba Iulia.

Dacă este vreun liant, vreo legătură între sufletele românilor, aceasta este credința strămoșească, credința pentru păstrarea căreia s-au luptat domnitorii, au murit martirii, au fost întemnițați mărturisitorii. Iar noi, cei de astăzi, primind credința pentru care înaintașii noștri au luptat, avem de purtat două lupte la fel de grele: pentru păstrarea și pentru propovăduirea ei. Nu întâmplător românii sunt împrăștiați în toate colțurile lumii. Așa a rânduit Dumnezeu, ca mergând acolo să ducă Ortodoxia cu ei, să înființeze comunități care nu pot exista fără Biserică și, astfel, să devină mărturisitori. Și iată că rugăciunea nu s-a terminat! „Și se va propovădui această Evanghelie a împărăției în toată lumea spre mărturie la toate neamurile...” (Mt. 24, 14). Și românii, de aici și de dincolo, au o chemare sfântă, poate chiar fără să o

știe sau să o înțeleagă. Oriunde s-ar duce, în orice colț al țării sau al lumii, poartă cu ei o comoară de mare preț: credința creștină.

Și oare ce altă demnitate mai mare a putut oferi Dumnezeu românilor decât aceea că i-a făcut cu voia sau fără voia lor, în știința sau în neștiința lor, martiri, mărturisitori, ucenici și apostoli ai lui Hristos? Ucenicia și-au făcut-o în fața Sfântului Altar, de mână cu părinții sau bunicii, la picioarele lui Hristos, devenind mai târziu apostoli și sfinți ai neamului. Grea și frumoasă este chemarea poporului român!

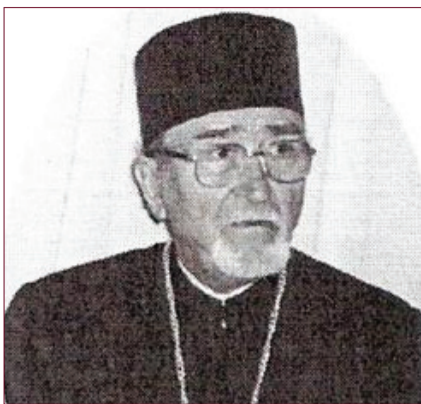
În urmă cu un secol, românii de pretutindeni și-au afirmat unitatea de credință și de neam la Alba Iulia: „Cu săbii făcură Unirea, ce inimi / Spre Alba cu toții mergeam / Toți oamenii țării semnau între-girea / Dorința întregului neam”, spune cântecul. Și de atunci poporul român a devenit și mai puternic și mai frumos în fața lumii și în fața cerului. Românii nu sunt nici pe departe în urma Europei, ci sunt mereu în față pentru că sunt urmașii lui Hristos. Arma lor este Crucea, scutul lor este rugăciunea, pâinea lor este Pâinea Vieții aflată în Sfântul Potir, înălțarea lor este smerenia lui Hristos, timpul lor este ziua a opta a veșniciei, iar sărbătoarea inimii lor este Sfânta Liturghie.

Pământul românesc, sfințit de sângele mucenicilor și al mărturisitorilor, este Grădina Maicii Domnului, reeditare a Grădinii Ghetsimani,

în care Mântuitorul încă se mai roagă ca „toți să fie una”, este leagăn al creștinismului, spiritualitate vie, adâncă și tainică, dorită de orice străin. Aici se împlinesc cuvintele Mântuitorului: „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dau lumea vă dau Eu” (In. 14, 27). Și chemați la o atât de înaltă slujire, aceea de a fi, după cum spunea Mântuitorul, „sarea pământului” (Mt. 5, 13) care nu are voie să se strice, la slujirea sfântă de a purta Numele lui Hristos printre popoare și de a-L mărturisii în lume, oare cum nu este poporul român „seminție aleasă, profeție împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu” (I Pt. 2, 9)? Să-i mulțumim Domnului că ne-am născut în țară ortodoxă, că la fiecare pas ne așteaptă Biserica având porțile deschise, că îi putem spune Domnului toate necazurile și bucuriile, că El ne alină durerea și ne aduce pacea. Și iată cum prin creștinism am ajuns la unitate și demnitate pe care trebuie să le păstrăm și să le transmitem urmașilor, precum spune Mântuitorul: „Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (In. 17, 21). Cuvintele lui Hristos se aud peste veacuri și veacuri la rând se împlinesc în dreptul fiecărui popor creștin pentru că ele sunt „cuvintele vieții celei veșnice” (In. 6, 68).

Prof. Ioana Ivan

In memoriam: Părintele Ioan Cărpinișan (1928-2018)

Venerabilul slujitor al Sfântului Altar, părintele Ioan Cărpinișan s-a născut la 27 august 1928, în comuna Răhău, județul Alba, din părinții țărani Ioan și Floare Cărpinișan, fiind primul din cei patru frați. Între anii 1940-1948, a urmat studiile la Liceul Teoretic „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, după care s-a înscris la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, avându-i colegi de an pe părintele Teofil Părăian, precum și pe venerabilul profesor de teologie Constantin Voicu, cu care a legat o prietenie de o viață. În anul 1952, și-a susținut licența la Catedra de Noul Testament, sub îndrumarea binecunoscutului profesor Grigore T. Marcu, cu o teză intitulată *Hristologia paulină*, obținând calificativul „foarte bine”.

În anul 1952, s-a căsătorit cu tânăra Aurelia Rotaru, absolventă a Școlii Pedagogice din Sibiu, Dumnezeu binecuvântându-i cu cei doi copii: Mircea și Monica. A fost hirotonit pe seama parohiei ortodoxe din Blaj, iar enoriașii l-au primit cu bucurie de sărbătoarea Bunei Vestiri a anului 1953. Deși parohia era mică, prin munca asiduă a părintelui, comunitatea credincioșilor sporea de la un an la altul.

Ajutat de credincioși, a început lucrările necesare pentru reabilitarea și împodobirea bisericii. A reparat acoperișul, a realizat mobilierul interior și a procurat odoare și veșminte pentru sfintele slujbe. Între anii 1979-1986, a înzestrat locașul de închinare cu pictură în tehnica *fresco*, cu ajutorul pictorilor Ioan Diaconu și Nicolae Govoreanu. În continuare, a realizat lucrări de împrejmuire cu gard metalic, precum și zugrăvirea exterioară a bisericii.

În anul 1989, la 11 aprilie, a doua zi de Paști, Preasfințitul Emilian, Episcopul de atunci al Alba Iuliei, însoțit de un însemnat sobor de preoți, a sfințit locașul de rugăciune cu hramurile „Sfântul Apostol Andrei” și „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”. Cu acest prilej, părintele paroh Ioan Cărpinișan a fost hirotesit *iconom-stavrofor*.

În data de 27 martie 2003, părintele Ioan Cărpinișan a primit titlul de *Cetățean de onoare* al municipiului Blaj, pentru întreaga sa activitate din această urbe. Cu această ocazie, mărturisea: „Mi-am început activitatea în Blaj acum 50 de ani, am slujit Bisericii Ortodoxe din Blaj și prin aceasta orașului. Am slujit, în decursul anilor, sub șase ierarhi ardeleni. Am avut întotdeauna convingerea că Blajul, cu valorile lui istorice și culturale, se constituie pentru fiecare dintre noi într-un permanent memento care obligă; aceasta mi-a fost în același timp pavază și stimul. Am avut șansa să lucrez cu buni parohieni creștini, am fost în termeni buni cu frații preoți, cu ceilalți Biserici, cu cetățenii orașului. Mulțumesc înalților ierarhi sub îndrumarea cărora am activat. Mulțumesc, de asemenea, soției mele care mi-a fost de un real sprijin în lucrarea de pastorație”.

Ca membru fondator al Asociației ASTRA, filiala Blaj, a participat cu interes și dăruire la acțiunile acesteia. Adesea, organiza în biserică interesante conferințe duhovnicești și se preocupa de educarea religioasă a tinerilor, implicându-se, ani buni, în predarea disciplinei Religie în școlile Blajului. Sub îndrumarea preacucerniciei sale și a doamnei preotese Aurelia, între anii 1980-1990, *biserica veche ortodoxă*, cum e cunoscut în Blaj locașul în care a slujit mai bine de 60 de ani părintele Ioan, s-a remarcat prin concertele susținute de Paști și de Crăciun, cu deosebit profesionalism și dăruire.

Prin întreaga sa lucrare în slujba comunității pe care a păstorit-o, preotul Ioan Cărpinișan a devenit un fiu adevărat al Blajului și un părinte devotat și blând rugător pentru mai multe generații de credincioși care l-au căutat cu drag acasă și la biserică. În septembrie 2008, a suferit un accident de mașină, fiind lovit pe trecerea de pietoni, pe când mergea la biserică la Sfânta Liturghie.

Părintele Ioan a plecat pe tărâmul veșniciei în după-amiaza zilei de 2 noiembrie 2018, chemat fiind de lira cea dulce a îngerului izbăvirii, trupul îmbătrânit de ani și brăzdat de suferința bolii aflându-și odihna cea binemeritată. Rămân, ca rod al misiunii sale pământești, o frumoasă moștenire, conștient în pictura și lucrările de înfrumusețare ale bisericii în care a slujit, și cultura duhovnicească transmisă fiilor duhovnicești, care, alături de odraslele sfinției sale, vor purta pe mai departe amintirea tatălui și a părintelui de jertfă și de slujire sacerdotală, până la moarte.

Pr. Ovidiu Pop

In memoriam: Părintele Ștefan Bogdan (1951-2016)

În ziua pomenirii Sfintei Cuvioase Parascheva, în anul 1951, s-a născut, în localitatea Săsciori, în casa bunilor creștini Ioan și Maria Bogdan, al doilea copil din cei patru ai familiei, fiul Ștefan. A fost crescut în frica lui Dumnezeu și cu rușinea față de oameni, cunoscând traiul simplu al oamenilor de la țară care își câștigă pâinea cea de toate zilele în sudoarea feței lor.

A urmat cursurile Școlii Generale din localitatea natală, după care a urmat cursurile Liceului seral din municipiul Sebeș. Simțind chemarea de a sluji lui Dumnezeu și oamenilor, s-a înscris la Seminarul Teologic de la Curtea de Argeș, pe care l-a frecventat în perioada 1971-1974.

După absolvirea școlii teologice, în luna septembrie a anului 1974, s-a căsătorit cu Maria Iacob din localitatea Petrilaca, județul Mureș, întemeindu-și o frumoasă familie de care s-a bucurat din plin întreaga sa viață. La scurt timp, a fost hirotonit

preot pe seama parohiei Ungurei, care la acea vreme aparținea de protopopiatul Alba Iulia, de către Preasfințitul Părinte Emilian Birdaș, pe atunci episcop-vicar al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Sibiu.

Au urmat 42 de ani de slujire în aceeași parohie, dăruindu-se cu totul lui Dumnezeu și oamenilor pe care i-a păstorit cu dragoste și cu blândețe, fiind mereu alături de ei la bucuriile vieții și în încercările prin care treceau. Părintele Ștefan s-a smerit pe sine și, împreună cu doamna preotesea, a dus un trai modest, făcându-se pildă de simplitate și sensibilitate. Cu aceste calități i-a crescut și pe cei doi prunci, Ștefan și Lia-Maria, cu care au fost binecuvântați de Dumnezeu. Perioada mai grea a fost atunci când copiii au crescut și a fost nevoie ca aceștia să fie întreținuți pe parcursul anilor de studiu universitar. Însă, nimic nu a fost zadarnic, deoarece a venit și mulțumirea și împlinirea la vremea culegerii roadelor atâtor osteneli, părintele Ștefan având o mângâiere deosebită din partea copiilor lui pe care i-a iubit și i-a prețuit foarte mult.

Parohia Ungurei nu a scăpat nici ea procesului de depopulare, asemenea majorității parohiilor rurale din întreg cuprinsul țării, întrucât pastorația vârstnicilor și a rromilor face obiectul muncii preotului de la țară. În acest context, preotul Ștefan Bogdan a slujit în continuare în parohia care i-a fost încredințată încă de la primirea Sfintei Taine a Hirotoniei.

L-am cunoscut ca fiind deosebit de meticolos în privința administrării și a gestiunii parohiale, bun chivernisitor al fiecărui bănuț dat cu sudoare de vreo văduvă a satului sau de către orice bun creștin. A slujit Sfânta Liturghie în fiecare duminică și în fiecare zi de sărbătoare, fără concedii sau învoiri, încercând să-i țină aproape pe credincioși de Altarul Bisericii străbune.

Puțin ar fi lipsit pentru a se bucura de vremea pensionării, dar, în seara zilei de 13 mai 2016, preotul Ștefan Bogdan a trecut la cele veșnice după o suferință de trei luni. A fost înmormântat în cimitirul *Chip* din Alba Iulia, la slujba de prohodire participând numeroși credincioși pe care i-a păstorit vreme de peste patru veacuri. Fiind legat de satul în care și-a onorat cu conștiinciozitate și cu râvnă misiunea preoțească, a fost adus un pumn de țărână de la Ungurei și a fost presărată peste mormântul său.

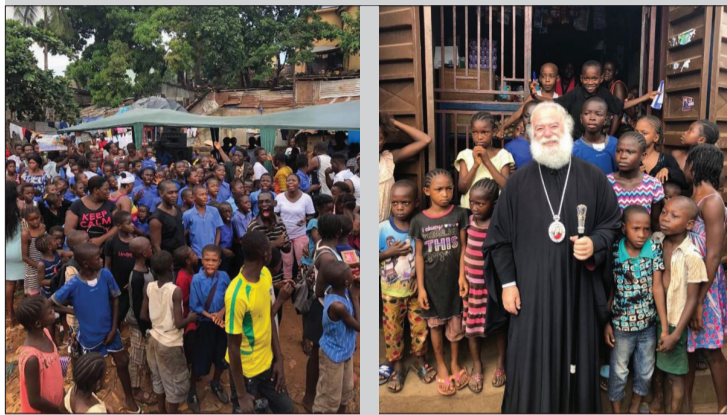
A rămas în amintirea credincioșilor pe care i-a păstorit 42 de ani ca un părinte bun și aplecat spre nevoile fiecărui credincios. Chipul înrămat al preotului Ștefan Bogdan te întâmpină la intrarea în locașul de cult, sub clopotniță, ca mărturie a respectului pe care i-l poartă comunitatea din Ungurei.

Fericit este cel pe care l-ai ales și l-ai primit, Doamne, și-i fă lui pomenire din neam în neam!

Pr. Ionel Arsu

Actualitatea creștină

● În Sierra Leone va fi construită o școală primară cu specific ortodox

Duminică, 11 noiembrie a.c., Preafericitul Părinte Teodor, Patriarhul Alexandriei și al întregii Africi, a așezat piatra de temelie pentru o școală primară cu specific ortodox, care va fi construită într-una dintre cele mai sărace zone ale orașului Freetown, capitala statului Sierra Leone. Școala care urmează să fie construită în mahalaua Crew Bay va oferi acces la educație pentru foarte mulți copii care se luptă cu sărăcia. În prezent, în Freetown trăiesc peste 27.000 de oameni și aproximativ 7.000 de copii, dintre care foarte mulți mor până să împlinescă vârsta de 5 ani.

Piatra de temelie a fost așezată în prezența membrilor comunității, dar și a primarului și a oficialităților locale. În semn de recunoștință pentru dragostea arătată față de locuitorii capitalei, primarul Yvonne Aki Sawyer a oferit Preafericitului Sale cheia orașului. La rândul său, Preafericitul Părinte Teodor a spus că va depune întotdeauna eforturi pentru a veni în sprijinul rezidenților din Freetown, dar și din întreaga țară. Sierra Leone este unul dintre statele cele mai sărace din Africa de Vest, situat între Guineea, la nord, Liberia, în sud-est, și Oceanul Atlantic, la vest.

Preafericitul Părinte Teodor susține educația tinerilor din zonele defavorizate ale Africii, implicându-se activ în modernizarea și îmbunătățirea sistemului educațional. La începutul lunii, Preafericirea Sa a inaugurat un laborator de informatică la „Colegiul Sfântului Petru” din Larteh Kubeasi, Ghana, pe care l-a înzestrat cu 30 de calculatoare performante.

Sursa: basilica.ro

Creștini, știți că... ?

● Ocrotitorul României este Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, care a propovăduit Evanghelia în Scythia Minor?

Poporul român s-a născut creștin. Această simplă afirmație vine să arate modul în care formarea poporului român și a limbii române este strâns legată de creștinarea noastră. Propovăduirea credinței în Hristos pe o parte a teritoriului românesc de către Sfântul Apostol Andrei dovedește vechimea creștinismului la români. Predicarea lui în Scythia Minor este o valoroasă și vrednică de luat în seamă probă a continuității daco-romane, și apoi române, a poporului român pe colțul de pământ întotdeauna românesc al Dobrogei, la Dunărea de Jos și pe întreg teritoriul României de azi.

Creștinismul a constituit fermentul care a menținut unitatea și continuitatea populației romanizate în Dacia, fiind singurul element de legătură și stabilitate care a determinat comunitățile acestei populații să reziste valurilor migratoare păgâne. Făcând referire la primirea creștinismului de către populația daco-romană din Dacia, istoricul Radu Vulpe spunea: „...dacă poporul nostru n-ar fi român, ci ar fi fost orice altceva, ar fi devenit, totuși, creștin, ca și neamurile străine din vecinătatea sa, dar dacă n-ar fi fost creștin atunci, în acel moment de răscruce, este îndoielnic că ar mai fi rămas român”.

Prezența Sfântului Andrei în Dobrogea este atestată de Sfântul Ipolit, care spune că acesta „a vestit (cuvântul Evangheliei) sciților și tracilor”. De asemenea, renumitul istoric Eusebiu de Cezareea, în cartea sa *Istoria bisericească*, susținea că Sfântul Andrei a propovăduit și în Dacia Pontică, viitoarea provincie Scythia Minor. Sinaxarul constantinopolitan, în *Pătimirea Sfântului Andrei*, vorbește despre faptul că Sfântul Andrei a predicat în „regiunea Bitiniei și Pontului, în provinciile romane Tracia și Scythia”.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 1995, a hotărât ca data de 30 noiembrie, ziua de prăznuire a Sfântului Apostol Andrei, să fie însemnată în calendarul bisericesc cu cruce roșie. Doi ani mai târziu, în 1997, a fost proclamat Ocrotitorul țării noastre. În senul acesta, ziua sa de pomenire a devenit sărbătoare națională bisericească, în urma hotărârii Sfântului Sinod din data de 14 noiembrie 2001.

Pr. Adrian Ignat

Agenda pastoral-misionară a Înaltpreasfințitului Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei Octombrie 2018

Luni, 1 octombrie ❖ A asistat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala *Reîntregirii*. În continuare, în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, a oficiat slujba de *Te-Deum*, la începutul noului an universitar, iar la Casa de Cultură a Studenților din municipiul nostru, a participat la ceremonia de deschidere a anului universitar 2018-2019, adresând celor prezenți un cuvânt duhovnicesc.

Miercuri, 3 octombrie ❖ A efectuat o vizită la Mănăstirea „Buna Vestire” de la Pătrângeni, protopopiatul Alba Iulia, unde s-a întâlnit cu obștea monahală condusă de către maica stareță Emiliană Mardare.

Vineri, 5 octombrie ❖ La Mănăstirea „Buna Vestire” de la Pătrângeni, protopopiatul Alba Iulia, a oficiat Sfânta Liturghie, în cadrul căreia l-a hirotonit diacon pe tânărul Florin Popa, iar pe diaconul Mihai Suciul l-a hirotonit preot pe seama parohiei Șeulia de Mureș, protopopiatul Luduș.

Sâmbătă, 6 octombrie ❖ La Centrul eparhial, a primit vizita Părintelui Arhimandrit Zaharia Zaharou de la Mănăstirea „Sfântul Ioan Botezătorul” de la Essex (Anglia), sosit la Alba Iulia pentru a susține conferința duhovnicescă intitulată: „Sporind în cunoașterea lui Dumnezeu și a omului”.

Duminică, 7 octombrie ❖ În parohia „Sfinții Trei Ierarhi” din municipiul Aiud, a săvârșit Dumnezeiasca Liturghie, în cadrul căreia pe diaconul Florin Popa l-a hirotonit preot pe seama parohiei Sânpaul, protopopiatul Târgu-Mureș. În continuare, a oficiat Taina Cununii pentru tinerii Adrian și Iulia Lazăr.

Luni, 8 octombrie ❖ La Palatul Copiilor din municipiul Alba Iulia, a vizitat expoziția de icoane pictate pe sticlă de către tinerii din cadrul acestei instituții școlare.

Marti, 9 octombrie ❖ În cătunul Tonea din parohia Loman, protopopiatul Sebeș, a oficiat slujba punerii pietrei de temelie pentru noul paraclis ce se va zidi aici, având hramul „Sfântul Efreem cel Nou”.

Miercuri, 10 octombrie ❖ La Centrul eparhial, a primit vizita domnilor col. (r) Nicolae Dănilă și col. (r) Toma Negoită, președinții filialelor „Sarmizegetusa-Hunedoara” și „Tebea” din cadrul Asociației naționale a cadrelor militare în rezervă și în retragere „Alexandru Ioan Cuza”.

Vineri, 12 octombrie ❖ La Hotelul Medieval din municipiul Alba Iulia, a participat la deschiderea întâlnirii profesionale și omagiale organizată de către Uniunea Națională a Notarilor Publici din România și desfășurată sub genericul „Profesia de notar în an centenar”, adresând celor prezenți o alocuțiune. De asemenea, a oficiat slujba de înmormântare a binecredincioasei Angela, mama părintelui arhidiacon Rafael Orzeiu, consilier economic al Arhiepiscopiei Alba Iuliei.

Duminică, 14 octombrie ❖ De hram, a liturghisit la Schitul „Sfânta Cuvioasă Parascheva” de la Subpiatră, protopopiatul Câmpeni.

Luni, 15 octombrie ❖ În Catedrala *Reîntregirii*, a oficiat slujba Parastasului pentru toți făuritorii Marii Uniri, cu prilejul aniversării a 96 de ani de la Încoronarea regilor României Mari – Majesta-

tea Sa Regele Ferdinand și Majestatea Sa Regina Maria.

Vineri, 19 octombrie ❖ În Catedrala *Reîntregirii*, a oficiat slujba de *Te-Deum* și a participat la ceremonialul „Omagiu ostășesc suveranilor întregitori de țară și făuritorii Marii Uniri în Catedrala *Încoronării*”, organizat de către Asociația națională a cadrelor militare în rezervă și în retragere „Alexandru Ioan Cuza”, filiala județeană Sarmizegetusa-Hunedoara. Seara, a primit delegația ce a însoțit racla cu cinstitele moaște ale Sfântului Cuvios Grigorie Decapolitul de la Mănăstirea Bistrița (județul Vâlcea) și a luat parte la procesiunea cu sfințele moaște în jurul Ansamblului Catedralei arhiepiscopale, adresând credincioșilor prezenți un cuvânt de învățătură. În continuare, a săvârșit slujba Vecerniei mari, urmată de Acatistul Sfântului Cuvios Grigorie Decapolitul.

Sâmbătă, 20 octombrie ❖ În Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia, a slujit Vecernia mare cu Litie, după care a rostit o predică.

Duminică, 21 octombrie ❖ De sărbătoarea Sfinților Cuvioși Mărturisitori Visarion și Sofronie și a Sfântului Mucenic Oprea, a liturghisit, în sobor arhieresc, pe scena special amenajată în fața Catedralei arhiepiscopale din Alba Iulia.

Luni, 22 octombrie ❖ În Catedrala *Reîntregirii*, a oficiat o slujbă de mulțumire și a rostit un cuvânt duhovnicesc, cu prilejul plecării delegației ce a însoțit racla cu cinstitele moaște ale Sfântului Cuvios Grigorie Decapolitul.

Joi, 25 octombrie ❖ În Sala Sinodală a Reședinței Patriarhale, a participat la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Vineri, 26 octombrie ❖ În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, a luat parte la ședința solemnă a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sâmbătă, 27 octombrie ❖ De sărbătoarea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor, în Altarul de vară al Catedralei Patriarhale, a liturghisit, în sobor arhieresc, condus de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Duminică, 28 octombrie ❖ În paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, a celebrat Dumnezeiasca Liturghie, în cadrul căreia l-a hirotonit diacon pe tânărul Silviu Muntean.

Luni, 29 octombrie ❖ A efectuat o vizită de lucru pe șantierul de la Schitul „Hristos Pantocrator” din Alba Iulia.

Marti, 30 octombrie ❖ În parohia „Pogorârea Duhului Sfânt” – *Platoul Romanilor* din Alba Iulia, a oficiat Sfânta Liturghie, în cadrul căreia l-a hirotonit diacon pe tânărul Alexandru Truța.

Miercuri, 31 octombrie ❖ A liturghisit în parohia „Pogorârea Duhului Sfânt” – *Platoul Romanilor* din Alba Iulia; la momentele rânduite, l-a hirotonit diacon pe tânărul Adrian Maior, iar pe diaconul Alexandru Truța l-a hirotonit preot pe seama parohiei Vălișoara, protopopiatul Aiud.

A consemnat
Eugen Bărăian
Secretar eparhial

●● Evenimente

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Irineu a târnosit biserica din filia Silivaș, parohia Vama Seacă, protopopiatul Aiud

În Duminica a XXII-a după Rusalii, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a sfințit biserica din filia Silivaș, parohia Vama Seacă, protopopiatul Aiud. În cadrul slujbei, la momentul rânduit, diaconul Adrian Maior a fost hirotonit preot pe seama parohiei Șaușa cu filia Sânmărgăhita, protopopiatul Luduș.

Prima atestare documentară a localității o avem din anul 1202, iar între 1769-1773 aceasta este localizată pe harta iosefină a Transilvaniei. În anul 2008 s-a pus piatra de temelie pentru noua biserică, toate lucrările finalizându-se

în anul 2017. Pictura în tehnica *tempera* a fost realizată de către pictorul Eugen Pelmuș.

Pe fețele membrilor comunității creștine de aici s-a văzut marea satisfacție a lucrului bine făcut. Pentru bogata activitate,

părintele paroh Bogdan Șalariu a fost hirotesit întru *iconom*, iar binefăcătorii sfântului locaș de închinare au primit *Diplome de aleasă cinstire*.

 Arhid. Rafael Orzeiu

Arhipăstorul Alba Iuliei a resfințit biserica din parohia Icelandu Mare, protopopiatul Luduș, județul Mureș

În data de 11 noiembrie, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu a oficiat slujba de resfințire a bisericii din parohia Icelandu Mare, protopopiatul Luduș. În timpul slujbei, a fost hirotonit diacon tânărul Răz-

van Rădac, iar diaconul Marius Borșan a fost hirotonit preot pentru parohia Uila, protopopiatul Reghin.

Locașul de închinare este al doilea ca mărime din protopopiatul Luduș. A fost construit

între anii 1927-1930, sub conducerea antreprenorului Mihail Klein, sprijinit de către Consiliul parohial. Din anul 2013 au început ample lucrări de renovare și modernizare.

Credincioșii prezenți în număr mare l-au primit pe Înaltpreasfinția Sa cu brațele deschise și însetați după cuvântul ziditor. Pentru vrednicia lor, părintele paroh Adrian Pavel a fost hirotesit *sachelar*, iar binefăcătorii edificiului sfânt au primit *Diplome de aleasă cinstire*.

 Arhid. Rafael Orzeiu

Înaltpreasfințitul Părinte Irineu a sfințit paraclisul „Sfântul Ioan Iacob Hozevitul”, din incinta Casei „Sfântul Ștefan cel Mare”

În vecinătatea Mănăstirii *Hristos Pantocrator* din municipiul Alba Iulia, s-a construit, între anii 2013-2015, Casa „Sfântul Ștefan cel Mare”. Această clădire este în stil neoromânesc de tip „Cula”, având pereți masivi. Axul de acces în clădire este marcat de un turn cu foisor dublu, pe trei registre. Culoarea albă a casei este combinată cu plăci din piatră naturală și cu țiglă ceramică a învelitorii, iar coloanele ce delimitează porticul, pridvorul și foisorul sunt de inspirație brâncovenească.

La nivelul superior al acestei impunătoare case, s-a amenajat un paraclis închinat

Sfântului Ioan Iacob Hozevitul. Pictura a fost realizată în anul 2018, în tehnica *tempera*, de către pictorul Ioan Coman. Locașul de rugăciune a fost înfrumusețat și înzestrat cu toate cele necesare cultului divin, fiind pregătit pentru târnosi-

re. Astfel, în ziua de 15 noiembrie, Întâistătorul Eparhiei de Alba Iulia, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a pus pecetea sfințeniei peste acest locaș de rugăciune.

 Arhid. Rafael Orzeiu

REDACȚIA „CREDINȚA STRĂBUNĂ”

Președinte: Înaltpreasfințitul Părinte IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei;
Redactor șef: Pr. Oliviu Botoi;
Redactori: Pr. Nicolae Aloman; Andrei Motora;
Colaboratori: Pr. Petrișor Muntean, Arhid. Rafael Orzeiu, Pr. Iosif Zoica;

ISSN 1222-2313

Abonamentele se fac la orice Oficiu Poștal din țară sau direct prin mandat poștal pe adresa: ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ALBA IULIA, str. Mihai Viteazul, nr. 16, specificând pe verso: abonament „CREDINȚA STRĂBUNĂ” pe 2018 și adresa completă sau prin e-mail: editurareintregirea@gmail.com
Prețul unui abonament pe un an este de 20 lei + taxele poștale în valoare de 4 lei.

Tiparul executat la
TIPOGRAFIA ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE
ALBA IULIA
Concepție grafică și tehnoredactare
Pr. Nicolae Aloman